

Kärklasse tuleb uus teenusmaja eakatele ja erivajadustega inimestele

Hiiumaa vallavalitsus tunnistas riigihan- kes „Pargi 3 hooldekodu II etapp“ edu- kaks OÜ Vilton Hiiu pakkumuse mak- sumusega 2 160 920,40 eurot ilma käibe- maksuta. Ehitustööde käigus rajatak- se Kärklasse Pargi tänavale 14 korteriga teenusmaja, mis pakub uut elamisvõi- malust väiksema abi- ja toetusvajadu- sega inimestele.

Teenusmaja on mõeldud eelkõige ea- katele ja erivajadustega inimestele, kes ei tule oma senises elukohas enam täie- likult iseseisvalt toime, kuid ei vaja veel ööpäevaringset üldhooldusteenust. Tee- nusmaja eesmärk on võimaldada neil tur- valises ja ligipääsetavas keskkonnas või- malikult iseseisvalt elada.

Uude 722-ruutmeetrise netopinnaga hoonesse rajatakse 12 ühetoalist ja kaks kahetoalist korterit kokku kuni 16 inime- sele. Igas korteris on iseseisvaks elami- seks vajalikud ruumid koos köögi, tua-

lett- ja pesemisruumidega. Lisaks tule- vad hoonesse üldkasutatavad ja teenus- te osutamiseks vajalikud ruumid.

Hoone rajamisel lähtutakse ligipää- setavuse ja universaalsisaini põhimõ- tetest ning arvestatakse erinevate eriva- jadustega inimeste vajadustega. Teenus- maja ehitatakse A-energiaklassi liginull- energiahoonena ning hoonetele paigalda- takse ka päikesepaneelid.

Teenusmaja hakkab täiendama Kär- dlas kujunevat sotsiaal- ja tervishoiutee- nuste piirkonda. Läheduses asuvad Hiiu- maa Haigla, perearstikeskused ja apteek ning jalutuskäigu kaugusele jäävad kaup- lused, kultuurikeskus, raamatukogu ja teised igapäevaeluks vajalikud teenused.

Hankele laekus kolm pakkumust. Edukaks tunnistatud OÜ Vilton Hiiu pak- kumus vastas hanke tingimustele ja sai

hindamisel maksimaalsed 100 majan- dusliku soodsuse väärtuspunkti.

Projekti täpsustatud kogumaksumus koos käibemaksuga on 2,975 miljonit eu- rot. Hiiumaa teenusmaja rajamiseks on vallale eraldatud toetust ligi 1,3 miljonit eurot ning ülejäänud osa kaetakse valla vahenditest. Kuna hanke tulemusena ku- junes projekti maksumus algselt kavan- datust suuremaks, otsustas Hiiumaa val- lavolikogu 27. augustil eraldada projekti elluviimiseks kuni 700 000 eurot täienda- vaid vahendeid. Lisavahendid kaetakse investeerimislaenu vahenditest.

Hankelepingu järgi on ehitusperioodi pikkus 14 kuud, millele järgneb 24-kuu- line garantiiperiood.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Kärkla uue lasteaia ehitus sai volikogult rohelise tule

Hiiumaa vallavolikogu otsustas 17. septembril anda vallavalitsuse- le nõusoleku sõlmida hankeleping Kärkla uue lasteaia projekteerimi- seks ja ehitamiseks ning eraldada projekti elluviimiseks täiendavad vahendid. Kärklasse Nuutri tänav 11 kinnistule rajatakse uus kaheksa- rühmaline lasteaed kuni 154 lapsele.

Uue lasteaia rajamise eesmärk on koondada praegu Kärklasse eri hoo- netes pakutavad lasteaia- ja lapsehoiu- teenused ühte tänapäevasesse hoo- nesse ning tagada piirkonna lastele piisavalt lasteaiakohti.

Praegu osutatakse Kärklasse las- teaia- ja lapsehoiuteenust Kalda 11, Uus tn 4/4 ja Vabaduse 47 hoonetes. Nende ruumide netopind on kokku 2178 ruutmeetrit. 1980. aastatel ehi- tatud Kalda tänava lasteaiahoone ei vasta enam tänapäevastele vaja- dustele ehituskvaliteedi, ruumila- henduse, energiatõhususe ega ligi- pääsetavuse poolest. Samuti ei ole olemasolevas põhihoones piisavalt kohti tegeliku vajaduse katmiseks.

Kaheksa rühma ja ruumid tugiteenustele

Nuutri tänavale kavandatava las- teaia netopind on 2000 ruutmeetrit. Hoonesse tulevad kaheksa rühma ruumid, personali-, administratiiv- ja tugiteenuste ruumid ning muusi- ka- ja liikumissaal.

Lasteaeda kavandatakse ku- ni 154 kohta. Tegelik kohtade arv võib olla väiksem, sest 2025. aastal jõustunud alusharidusseaduse järgi on tõhustatud tuge või eritu- ge vajava lapsega rühmas laste pii- rarv väiksem.

Uue hoone eesmärk on luua las- tele tänapäevane, turvaline, ligipää- setav ja lapsekeskne õppe- ja kasvu- keskkond. Ühes hoones saab lisaks alusharidusele pakkuda laste aren- guks vajalikke tugiteenuseid.

Hoone projekteerimisel on arves- tatud ka ruumide paindliku kasuta- misega. Muusika- ja liikumissaali saab kasutada eraldi või ühenda- da need suuremaks ruumiks. Saale ja neid teenindavaid ruume on või- malik kasutada ka väljaspool laste- aia tööaega näiteks huvitegevuseks,

treeninguteks, koolitusteks ja kogu- konnaüritusteks.

Lasteaia juurde tuleb tänapäevane õueala

Koos uue hoonega rajatakse laste- aiale tänapäevane õueala. Järgne- vate hangetega on kavas rajada ava- likuks kasutamiseks ka minispordi- väljak, seikluspark ja vaba aja veet- mise ala. Nii hoone kui ka välialade puhul arvestatakse erivajadustega inimeste ligipääsetavusega.

Uus lasteaed ehitatakse liginull- energiahoonena. Hoonetele paigalda- takse päikesepaneelid koos akupan- gaga. Energiatõhusate lahendus- te eesmärk on vähendada nii ener- giatarbimist, hoone kasutuskulusid kui ka CO₂ heidet.

Projekti kogumaksumus on 9,1 miljonit eurot

Uue lasteaia projekti kogumaksu- mused on arvestatud 9,1 miljo- nit eurot. Sellest 2,68 miljonit eurot kaetakse toetusest ning 6,42 miljo- nit eurot Hiiumaa valla vahenditest.

Hiiumaa vallavalitsus sai 2025. aastal projektile „Kärklasse uue las- teaia ehitus“ avaliku sektori hoone- te energiatõhususe meetmest mak- simaalses võimalikus mahus ehk 2,68 miljonit eurot toetust.

Projekteerimis- ja ehitushan- kele esitati kolm pakkumust. Edu- kaks tunnistatud pakkumuse mak- sumus on 6,67 miljonit eurot ilma käibemaksuta ehk 8,27 miljonit eu- rot koos käibemaksuga. Pakkumus hõlmab muu hulgas projekteeri- mist, lasteaiahoone ja kommunikati- sioonide ehitamist, osa sisustusest ja seadmetest, õueala rajamist ning päikesepaneelide koos akupangaga.

Lisaks ehitushankele tuleb projekti kogumaksumuses arvestada omanikujärelevalvet, projektijuhti- mist, täiendava mööbli, inventari ja sisustuse ning haljastuse kuludega.

Hankelepingu kestus on kokku 44 kuud, millest 20 kuud on projek- teerimis- ja ehitusperiood ning 24 kuud garantiiperiood.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

HIIUMAA NOORTE STIPENDIUMIFOND

Hiiumaa noorte stipendiumifond on avatud!

KANDIDEERI VAHEMIKUS
01.09 - 30.09

hiiumaaarenduskeskus.ee

KUTSUME SIND NAUTLEMA!
hiiumaa.ee/restoranidenadal

VALLAVANEMA VEERG

Tegusat tarkusekuud!

1. septembriga algab justkui uus aasta. Kindlasti hariduse valdkonnas ehk koolides ja lasteaedades. Aga kui me arvestame, et Hiiumaal õpib 1100 lasteaia- ja koolilast, kel kõigil pere, kelle elukorraldus muutub, on septembrikuul suur mõju märkimisväärsele osale elanikest.

Hariduses teeb rõõmu, et PISA-testide järgi on Euroopa kõige nutikamate noortega riik Eesti. Ja selle eest tuleb tänada meie õpetajaid, huvihariduse ning noorsootöötajaid, kelle järjepidev viljakas töö on selleni viinud. Aga ka lapsevanemaid tugeva koduse toe eest.

Samas väljakutse on koolirõõmu ning vaimse tervise hoidmine. Selle juures on oluline, et lastel ja noortel jääks piisavalt aega puhkamiseks. Eriti kui arvestame, et koolitundi kõrval sisaldab päev sporditrenne ja huviringe. Seetõttu kutsusin koole üles kokkuleppele, et 2026/27. õppeaastal nädalavahetuseks koduseid ülesandeid ei anta. Nädalavahetus jäägu perele, sõpradele, lugemisele, liikumisele ja lihtsalt olemisele.

Märksõnaga haridus kerkib viimasest kuust esile ka Suuremõisa loss. Seal toimunud Hiiumaa Ametikooli lõpuaktuste järel peeti vilistlaste pidu. Sündmuse üks osa oli arutelu lossikompleksi tulevikust. Vilistlaskogu, kes seda korraldas, annab kindlust, et edasiste arengute osas on meil toimekas partner olemas. Mõni päev varem kohtus vallavalitsus Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi esindajatega. Saime kinnitust, et vahepealne tihe selgitustöö ja suhtlus on meid viinud parema üksteise mõistmiseni. Hetkeseisuga on laual lahendusvariant, kus vald ja riik üheskoos lossikompleksi haldavad. Jätkates seal avalike teenuste pakkumist, hoides lossi avatud külastuskeskonnana ning tehes koostööd vabaühenduste ja ettevõtetega.

Viimastel kuudel oleme tihedalt suhelnud suursaarte ning Läänemaa esindajatega, et ühiste teemadega riigi tasandil ühiste sõnumitega ning üheskoos suhelda. Näiteks on meie ühine huvi hästi toimivad ühendused. Samuti teeme tööd, et järgmisel Euroopa Liidu rahastusperioodil oleks Eesti-siseselt saared ning Lääne-Eesti rannikupiirkond eraldi fookusesse tõstetud. Selleks, et arvestataks saaraliste eripäradega ning loodaks võrdsemad konkurentsitingimused Mandri-Eestiga. Samas on kogu protsessi juures kõige olulisem see, et kõik suursaared ning Läänemaa tunnetavad, et koostöö on ülioluline ning et üheskoos oleme tugevamad kui igaüks eraldi võttes.

HERGO TASUJA
vallavanem

Sinu väike elupäästev detail

Sügisel saabumiseiga muutuvad meie teed ja tänavad järjest pimedamaks. Vihm, udu ning märg asfalt neelavad valgust ning muudavad jalakäija sõidukijuhile peaaegu nähtamatuks. Seepärast on paslik jälle meelde tuletada, et pimedal ajal liigeldes on helkur kõige lihtsam ja odavam viis tagada enda ja oma lähedaste turvalisus.

Lähituledega sõitva auto juht märkab helkurita jalakäijat alles 30 meetri kauguselt. See vahemaa on autojuhi reageerimiseks ja pidurdamiseks väga lühike. Jalakäijat, kel on aga korralikult kinnitatud helkur, märkab autojuht juba vähemalt 150 meetri kauguselt. See vahemaa annab juhile piisavalt aega kiiruse vähendamiseks või ohutuks möödasõiduks. Kaugtulede puhul pikeleb märkamiskaugus koguni 300 meetrini.

Helkur tuleb kinnitada nii, et selle ja maapinna vahele jääks umbes 50–80 cm ehk umbes täiskasvanu põlve ja autotulede kõrgusele. Helkur peab asuma sõiduteepoolisel küljel, nii et vastutulevate ja tagant lähenevate autode juhid seda aegsasti märkaksid. Lisaks tuleb jälgida, et helkur ripuks vabalt ning ei jääks pika mantli või koti varju. Helkur peab olema nähtav nii eest kui ka tagant.

Pimedal ajal või halva nähtavuse korral on helkuri kandmine liiklusseaduse järgi kohustuslik. Kasutada tuleb sertifitseeritud helkurit (otsi pakendilt tähist EN 13356), siis on kindel, et helkur ka autole helgib. Lisaks veendu, et kõigil sinu pereliikmetel oleks samuti helkur olemas ning nõuetekohaselt kinnitatud.

Liiklusturvalisus algab meist endist. Turvaliselt koju jõudmiseks muudame end pimedal ajal nähtavaks!

HELLE-TRIIN NISUMAA
piirkonnapolitseinik

Vallavalitsuse istungitelt

- Tunnistati riigihanke „Lauka ja Palade kooli õpilastransport 2026–2028“ (viitenumber 312476) osas 1 edukaks pakkuja osahing Tiit-Reisid pakkumus nr 645462, mille ühe kilomeetri hind ilma käibemaksuta on 1,25 eurot. Tunnistati riigihanke „Lauka ja Palade kooli õpilastransport 2026–2028“ (viitenumber 312476) osas 2 edukaks pakkuja osahing Tiit-Reisid pakkumus nr 645462, mille ühe kilomeetri hind ilma käibemaksuta on 1,25 eurot.
- Tunnistati riigihankes „Pargi 3 hooldekodu II etapp“ (viitenumber 311046) edukaks OÜ Vilton Hiiu esitatud pakkumus nr 643071, mille maksumus ilma käibemaksuta on 2 160 920,40 eurot.
- Tunnistati riigihankes „Käina soojus- torustike ehitamise 2. etapp“ (viitenumber 313511) edukaks Trevali Eritööd esitatud pakkumus nr 648640, mille maksumus ilma käibemaksuta on 109 949 eurot.
- Tunnistati riigihanke „Kärdla-Paluküla terviseradade kergliiklusteede otste tagasipöördkohtade väljaehitamine“ (viitenumber 313743) osas 1 edukaks pakkuja AS Tariston pakkumus nr 647449, mille maksumus ilma käibemaksuta on 52 445,25 eurot. Tunnistati riigihanke „Kärdla-Paluküla terviseradade kergliiklusteede otste tagasipöördkohtade väljaehitamine“ (viitenumber 313743) osas 2 edukaks pakkuja AS Tariston (10887843) pakkumus nr 647449, mille maksumus ilma käibemaksuta on 17 323,15 eurot.
- Sõlmiti leping Käina koolimaja klassiruumide valgustite vahetuseks osahinguga Väino ja KO. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 19 000 eurot.
- Otsustati sõlmida leping Käina Lasteaia rühmaruumide ventilatsiooniseadmete tarnimiseks ja paigaldamiseks Ventilatsiooni hooldusteenused OÜ-ga. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 9390,76 eurot.
- Sõlmiti leping Palade Põhikooli välis-uste vahetuseks OÜ-ga Vilton Hiiu. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 12 500 eurot.
- Võõrandati elektroonilise enampakumise korras freesasfaldi puistangud taaskasutamiseks tee-ehituse objektidel eraldi tervikutena alghinnaga 8 eurot kuupmeeter.
- Kinnitati huvikooli vastuvõtmise, huvikoolist väljaarvamise ja huvikooli lõpetamise tingimused ja kord.
- Kutsuti aktsiaseltsi Kärdla Veevärk nõukogu liikme kohalt tagasi Lauri Preimann.
- Kinnitati Emmaste Põhikooli, Lauka Põhikooli, Palade Põhikooli, Suuremõisa

- Lasteaed-Põhikooli, Käina Kooli ja Kärdla Kooli arengukavad.
- Moodustati Hiiumaa valla haridusasutustes töötavatele õpetajatele vanemõpetaja astme omistamise komisjon.
- Lähetati vallavanem Hergo Tasuja 14.–16. septembril 2026 välislähetusse Läti Vabariiki kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse õppereisile, tutvumaks Läti riikliku elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse süsteemiga ning kohalike omavalitsuste praktiliste lahendustega.
- Anti Uus tn 4/5 hoone Hiiumaa gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži kasutusse viieks aastaks õppetegevuse läbi viimiseks.
- Tunnustati valla tänukirjaga aasta õpetaja konkursi kategooriate võitjaid ja konkursi „Hiiumaa aasta õpetaja 2026“ võitjat.
- Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Hausma külas Kõlu kinnistule üksikelamu püstitamiseks.
- Anti projekteerimistingimused Paluküla külas Tõkke maaüksusele üksikelamu püstitamiseks.
- Algatati Hiiumaa vallas Heltermaa külas Jüri kinnisasjal asuva eratee avalikuks kasutamiseks määramise menetlus.
- Algatati Hiiumaa vallas Tubala külas Muru 3, Muru 5, Muru 6, Muru 7, Muru 8, Muru 9 ja Muru 10 kinnisasjadel asuvate erateede avalikuks kasutamiseks määramise menetlus.
- Algatati Hiiumaa vallas Heltermaa külas Pärtovi kinnisasjal asuva eratee avalikuks kasutamiseks määramise menetlus.
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Kõrgessaare alevikus asuvale Sadama tee 8 korteriomandi kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks projekteeritud sidekanalisatsiooni ja -kapi rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Paope külas asuvale Maripuu kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks.
- Seati isiklik kasutusõigus Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks Hiiumaa vallas Kärdla linnas asuvatele Hiiumaa valla omandis olevatele Põllu tänav ja Nuutri tänav kinnisasjadele.
- Seati Hiiumaa valla kasuks isiklik kasutusõigus Hiiumaa vallas Käina alevikus asuvale 83 Suuremõisa-Käina-Emmaste tee kinnisasjale ja 12120 Ristivälja-Kolga-Käina tee kinnisasjale kaugküt-

- tetorustiku paigaldamiseks.
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Jõeranna külas asuvale Ojakalda kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Paope külas asuvale Muru kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Seati Hiiumaa valla kasuks isiklik kasutusõigus Hiiumaa vallas Käina alevikus asuvale 83 Suuremõisa-Käina-Emmaste tee kinnisasjale ja 12120 Ristivälja-Kolga-Käina tee kinnisasjale kaugkütetorustiku paigaldamiseks.
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Jõeranna külas asuvale Ojakalda kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Paope külas asuvale Muru kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Seati sundvaldus Hiiumaa vallas Kõrgessaare alevikus asuvale Näkmani tee 9 kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult ja tasuta Hiiumaa valla kasuks projekteeritud tänavavalgustuse rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Reigi külas asuvate Kalda ja Mäni kinnisasjade vahelise piiri muutmiseks.
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Viita külas asuva Männiku kinnisasja jagamiseks.
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Kales-te külas asuva Mustana kinnisasja jagamiseks.
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Kales-te külas asuva Mustana kinnisasja jagamiseks.
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Kärdla linnas asuva Linnumäe tn 4 kinnisasja jagamiseks.
- Kiideti heaks kolm hajaasustuse programmi toetuse aruannet.

Kandideeri kogukonna eestvedaja stipendiumile!

12. septembrist kuni 11. oktoobrini 2026 saab esitada taotlusi kogukonna eestvedaja stipendiumile. Stipendiumi eesmärk on toetada kogukonna eestvedajate enesearengut ning selle kaudu tugevdada kogukondade elujõulisust, elanikkonnakaitset ja kriisivalmidust. Stipendiumile saab kandideerida **kogukonna eestvedajast eraisik**, kes soovib arendada oma teadmisi ja oskusi ning rakendada neid oma kogukonna heaks.

Stipendiumi suurus on kuni 5000 eurot. Stipendiumi saab kasutada näiteks koolitustel, kursustel, seminaridel, arenduspäevadel ja õppeviisidel osalemiseks, mikrokraadiõppeks ning muudeks põhjendatud enesearengut toetavateks tegevusteks. Taotleja peab kaasama mentori, kes toetab teda kogu arenguteekonna jooksul. Mentori tasu ei tule stipendiumist.

Kandideerimiseks tuleb koostada tegevuskava ning taotlusele lisada muu hulgas vähemalt viie kogukonnaliikme digiallkirjastatud kaaskiri. Sellega kinnitavad kogukonnaliikmed, et nad on taotluse ja tegevuskavaga tutvunud ning peavad eestvedaja arengut ja kavandatud tegevusi kogukonna jaoks vajalikuks.

- Stipendiumi suurus: kuni 5000 eurot
- Taotluste esitamise tähtaeg: 11. oktoober

- 2026 kell 23.59
- Stipendiumi kasutamise periood: 15. detsember 2026 – 15. september 2027

Kõik vajalikud juhendid, vormid ja hindamiskriteeriumid leiab konkursi lehelt: [kysk](#).

[ee/taotlejale/toetused-vabauhendustele/taotlusvoorud/kes26/](#)
Taotluse esitamine: [toetused.kul.ee/](#)

SA KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITAL

Hiiumaa aasta õpetaja 2026 on Kristi Reineberg!

28. augustil tunnustati Kärkla Kultuuri-keskuses aset leidnud haridustöötajate kokkusaamisel Hiiumaa õpetajaid.

Aasta klassiõpetaja ja Hiiumaa aasta õpetaja 2026 – Kristi Reineberg

Kristi loob klassiruumis hooliva ja toetava keskkonna, kus iga laps saab areneda omas tempos ning tunda õppimisest rõõmu. Ta ühendab oma töös professionaalsuse, loovuse ja siira hoolivuse ning sütitab oma eeskujuga ka õpilastes uudishimu ja õppimisrõõmu.

Aasta lasteaiaõpetaja – Kadi Kuusküll

Kadi seob mängu, loovuse, õppimise ja avastamise ning loob keskkonna, kus iga laps tunneb, et teda märgatakse ja kuulatakse. Tema kõrval julgevad lapsed jagada nii oma mõtteid, rõõme kui ka muresid.

Aasta klassijuhataja – Hannes Simuste

Hannes on pühendunud ja hooliv klassijuhataja, kes leiab aega oma õpilaste jaoks, märkab nende muresid ning innustab neid kaasa lööma nii kultuuri- kui ka spordielus. Oma sportlikkuse ja pühendumusega on ta noortele inspireeriv eeskuju.

Aasta põhikooli aineõpetaja – Karin Kokla

Karin loob turvalise ja toetava õpikeskkonna, kus iga laps saab areneda omas tempos ning tunda õppimisest rõõmu.

Foto: Kaja Hiis-Rinne

konna, kus õpilased julgevad mõelda, katsetada ja oma ideid väljendada. Ta on rahulik ja empaatiline õpetaja, kes oskab ühendada toetuse selgete ootustega.

Aasta gümnaasiumiõpetaja – Tiit Heldema

Tiit märkab õpilaste huvisid, väärtustab nende mõtteid ning innustab neid sügavamalt analüüsima ja kriitiliselt mõtlema. Oma eeskujuga annab ta noortele julgust seada kõrgeid sihte ja mitte leppida kesk-pärasusega.

Aasta huvihariduse õpetaja – Ingrid Arro

Ingrid on kogenud ja usaldatud õpetaja, kelle juhendamisel on kasvanud keelpilliõpilaste arv ning paranenud nende tulemused. Pillimängu kõrval õpetab ta noori üksteist

kuulama, märkama ja koos tegutsema.

Aasta haridusjuht – Antti Leigri

Antti juhhib pühendunult kahte asutust ning panustab aktiivselt kogu Hiiumaa haridusellu. Ta on avatud ja õiglane eestvedaja, kes loob uusi võimalusi, toetab oma meeskonda ning viib ideid päriselt ellu.

Südamlikud õnnesoovid kõigile tunnustatutele!

Ja suur aitäh kõigile Hiiumaa õpetajatele, haridustöötajatele ja juhtidele. Teie töö ei ole ainult teadmiste edasiandmine, vaid teie märkate, julgustate, kuuldate, toetate ja aitate meie lastel kasvada.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Hiiumaa loob võimalused uuele tehnoloogiapõlvkonnale

Koostöös avaliku ning erasektoriga oleme hakanud kujundama kogu saart hõlmavat tehnoloogiapõlvkonna ehk MATIK-õppe süsteemi, mille eesmärk on pakuda lastele ja noortele järjepidevaid võimalusi avastada tehnoloogia, loodusteaduste, matemaatika ja loovuse maailma. MATIK ühendab matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja kunsti ning aitab õpitut päriseluliste ülesannete kaudu omavahel siduda.

Eesmärk on ambitsioonikas: 2026. aasta sügisel lasteaeda astuval lapsel võiks olla võimalus liikuda mööda MATIK-õppe arenguteed kuni gümnaasiumi lõpetamiseni. See tähendab ligi 14 aastat järjepidevat arengut – mängulisest avastamisest lasteaias kuni programmeerimise, tehisintellekti, ettevõtluse ja uurimistöödeni vanemates klassides.

Miks on ühist süsteemi vaja?

MATIK-tegevusi on Hiiumaal tehtud juba varem. Koolides, lasteaiades ja huviringides on olemas nii häid kogemusi, õppevahendeid kui ka inimesi, kes tehnoloogiaharidust südamega veavad. Probleem on olnud pigem selles, et tegevused ei ole alati omavahel seotud.

Osa huviringe ja tegevusi on sõltunud üksikutest eestvedajatest või projektirahast. Kui aktiivne juhendaja lahkub või projekt lõpeb, võib lõppeda ka tegevus. Samal ajal võivad mõnes asutuses olemas olla head õppevahendid, mis ei leia piisavalt kasutust, teistes aga piirab just vahendite või juhendajate puudus laste võimalusi.

Seetõttu on soov luua süsteem, kus lasteade, koolide, huvihariduse ja noorsootöö tegevused toetavad üksteist ning lapsel tekib võimalus oma oskusi samm-sammult edasi arendada.

Selleks on Hiiumaa Arenduskeskuse eestvedamisel loodud MATIK-võrgustik, kuhu kuuluvad õpetajad, koolijuhid, hu-

Septembris 2026 toimunud RoboMentori koolitus Hiiumaal lasteade õpetajatele. Koolitaja Insplay Haridus.

viringide juhendajad, huvijuhid, noorsootöötajad, ettevõtjad, lapsevanemad ja teised kogukonnaliikmed. Võrgustik aitab jagada teadmisi ja kogemusi, kavandada ühiseid tegevusi ning tagada, et MATIK-õpe oleks kogu saarel kvaliteetne, inspireeriv ja järjepidev.

Oluline on seegi, et MATIK-valdkonna tugevama arendamise algatus ei tulnud ainult vallalt ja arenduskeskusest. Selle vajadust tõid esile ka Hiiumaa ettevõtjad, lapsevanemad ja aktiivsed kogukonnaliikmed. Nende eestvedamisel jõudis MATIK tugevamalt ka Hiiumaa haridusvaldkonna arenguplaanidesse.

Esimestel aastatel keskendutakse tegevustes lasteadeadele ning algklassidele, seejärel juba järgmistele haridusastmetele.

Tehnoloogiast olulisem on oskus mõelda

Tehnoloogiaõppest ning MATIKust rääkides võib esimesena pähe tulla robot või arvuti, kuid tegelikult on tehnoloogia sellest ainult üks osa.

Kui laps ehitab roboti, programmeerib selle liikuma ja avastab, et esimene lahendus ei tööta, peab ta proovima uuesti. Ta otsib vea põhjust, muudab oma lahendust, teeb teistega koostööd ja õpib ebaõnnestumisega toime tulema. Nii arenevad lisaks tehniliste oskustele ka loovus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamise oskus, püsivus ja koostöövõime.

Sama oluline on anda noorele võimalus avastada, mis teda ennast huvitab ja mis on tema tugevused. Kõigest lastest ei pea saama programmeerijaid ega insenere. Küll aga võiks iga Hiiumaa noor saada võimaluse tehnoloogiaga katsetada, mõista selle toimimist ja õppida seda oma ideede elluviimiseks kasutama.

Hiiumaa tehnoloogiapõlvkonna ehk MATIK-programmi pikem vaade ulatub aastasse 2040. Selleks ajaks lõpetavad gümnaasiumi noored, kes alustavad praegu oma haridusteed.

Küsimus ei ole ainult selles, milliseid tehnoloogiaid nad selleks ajaks kasutada oskavad, vaid olulisem on, et nad oleksid uudishimulikud, loovad ja julged õppijad, kes oskavad muutustega kaasa minna ning uusi lahendusi ise luua.

Seetõttu ei ole Hiiumaa MATIK ainult tehnoloogiaprojekt. See on pikaajaline kokkulepe, et lapsehuvi ja areng ei sõltuks juhusest, ühest projektist või ühest entusiastlikust õpetajast, vaid et võimalus avastada, katsetada ja arenda oleks olemas kogu tema haridustee jooksul.

LISAINFO:

LIIS LUKAS

Hiiumaa Arenduskeskus
liis.lukas@hiiumaa.ee

Hiiumaa valla tänukirja pälvis Ivo Eesmaa

28. augustil toimunud Hiiumaa haridustöötajate kokkusaamisel andisime Ivo Eesmaale valla tänukirja pikaajalise ja silmapaistva panuse eest Hiiumaa haridusellu.

Foto: Kaja Hiis-Rinne

On inimesi, kelle tehtud töö mõju ei mahu ametinimetustesse ega tööaastatesse. Ivo Eesmaa on üks neist.

Tema teekond Hiiumaa hariduses ulatub õpetajatööst haridusjuhtimiseni ning Kärkla Keskkoolist Kärkla Ühisgümnaasiumi, Hiiumaa Gümnaasiumi ja Hiiumaa Ametikoolini. Aastakümnete jooksul on ta olnud õpetaja, koolijuht, muutuste eestvedaja ja õpilasekeskse koolikultuuri kujundaja.

Ivo jaoks on hariduse keskmeks alati olnud õppija ja tema areng. Tema juhtimisel on loodud koolikultuuri, kus olulised on usaldus, ühised väärtused ning nii õpilaste kui ka töötajate heaolu. Seda peegeldab ka mõlema tema juhitud kooli õppijate ja töötajate stabiilselt kõrge rahulolu.

Tema teadmised ja kogemused on ulatunud Hiiumaast palju kaugemale. Ivo on panustanud Eesti hariduse arengusse erinevates nõukogudes ja ühendustes ning jaganud oma teadmisi tulevaste ja tänaste haridusjuhtide, õpetajate ja teiste haridusvaldkonna inimestega üle Eesti.

Kõige selle taga on aastakümnete pikkune töö, lugematu arv otsuseid ja muutusi ning väga palju noori ja kolleege, kelle haridusteed ja maailmapilt on Ivo oma tööga puudutanud.

Südamlik aitäh, Ivo! Aitäh jälle eest, mille oled jätnud Hiiumaa haridusse ning inimestesse, kes seda lugu edasi kannavad.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Hiidlased ja saarlased saavad mandri kaudu naabersaarele sõita püsielaniku soodustusega

Regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras allkirjastas 10. septembril määruse, mille järgi saavad Hiiumaa ja Saaremaa püsielanikud alates 22. septembrist mandri kaudu naabersaarele sõites kasutada püsielaniku soodustust nii reisija- kui ka sõidukipileti ostmisel. Soodustus ei sõltu sellest, kas Hiiumaa ja Saaremaa vaheline otseühendus on katkenud või häiritud.

„Hiiumaa ja Saaremaa püsielanikele kehtib püsielaniku soodustus, kui nad sõidavad kodusaare ja naabersaare vahel, sõltumata sellest, kas reis toimub otseühendusega või mandri kaudu,“ ütles Terras.

Soodustuse saamiseks peab inimese rahvastikuregistrijärgne elukoht olema jooksva aasta 1. jaanuari seisuga Hiiu või Saare maakonnas. Soodustus kehtib nii reisija- kui ka sõidukipiletil.

Ministeeriumi esialgse kava järgi oleks soodustust saanud rakendada ajutiselt juhul, kui Hiiumaa ja Saaremaa vaheline laevühendus katkeb või tekib selle katkemise oht. Sellisel juhul oleks soodustuse rakendamiseks olnud vaja ministri eraldi otsust. Menetluse käigus otsustati sellest tingimusest loobuda.

„Kui reegel on vajalik, siis pole mõtet ehitada selle ümber veel eraldi käivitamise korda. Hiiumaa ja Saaremaa inimesed teavad ise, millal neil on vaja naabersaarele minna mandri kaudu. Riik ei pea seda nende eest otsustama,“ ütles Terras.

Muudatus jõustub 22. septembril. Sügisel muutub laevade tavapärase töökorraldus seoses dokitöödega. Parvlaev Ormsõ viibib 14. septembrist kuni 25. oktoobrini dokis. Alates 28. septembrist asendab Ormsõ suurema veomahu vajaduse tõttu parvlaev Soela. Sõru-Triigi liinil asendab Soelat sel ajal parvlaev Reet.

REGIONAAL- JA PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Hoov puhtaks! Tee vana autoga lõpparve ja register korda

Kui sinu või su lähedaste hoovis on aastaid seisnud auto, millega keegi enam sõitma ei hakka, siis on nüüd hea võimalus sellest vabaneda. 19. oktoobril algab üle-eestiline romusoidukite kogumiskampaania, mille käigus viiakse seisma jäänud romusoidukid tasuta ära.

Vanad autod kipuvad hoovinurka aastateks seisma jääma. Algu- ses ikka mõeldakse, et ehk läheb autot veel kunagi vaja ning selle saab veel korda teha. Aastate möödudes kasvab auto rohtu, reh- vid vajuvad maasse ning sõidukist saab romu, mille äraviimine tundub järjest keerulisem.

Romukampaania on hea aeg, et lõpuks tegutseda. Võta jätme- käitlejaga ühendust ja anna oma romu mugavalt ära! Kampaania käigus äraveetavate romusoidukite eest raha ei maksta, kuid käit- leja korraldab ise sõiduki transpordi. Jätmekäitlejale saab üle an- da ka osaliselt lammutatud sõidukeid.

Viimane aeg oma romust vabaneda on ka seetõttu, et alates 2027. aastast laieneb mootorsõidukimaks sõidukitele, mis on üle kahe aasta olnud kindlustuseta ja ülevaatuseta. Lisaks tasub sel aastal kustutada liiklusregistrist sõiduk, mis on hävinud või kadunud, sest kuni 2026. aasta lõpuni saab neid ilma lammutustõendita kus- tutada 15-eurose lõivuga, järgmisel aastal tõuseb lõiv 800 eurole.

Seega kui sõiduk on alles, anna see jätmekäitlejale ja saad lammutustõendi. Lammutustõendiga sõiduki liiklusregistrist kustutamisega lõivu ei kaasne. Kui sõidukit enam olemas ei ole, tee korda liiklusregistri andmed, et vältida uuel aastal kohustusi.

Enda sõidukile äraveo tellimine

Kui romusoiduki äraveo tellib selle omanik, siis tuleb tal esitada jätmekäitlejale kehtiv registreerimistunnistus. Kui sõiduki do- kumendid on kaduma läinud, saab ühendust võtta Transpordi- ametiga. Kampaania ajal väljastatakse omanikule vajalikud do- kumendid tasuta.

Kui hoovis on võõras romu

Kui kinnistul seisab vana sõiduk, mille omanik on teadmata, kont- rolli kõigepealt Transpordiameti taustakontrollist, kas sõiduk on veel liiklusregistris. Kontrollimiseks piisab registreerimisnumb- rist või VIN-koodist. Kui sõiduk on liiklusregistrist juba kustuta- tud, saab selle ära anda inimene, kelle valduses auto on, või selle kinnistu omanik, kus auto seisab. Endise omaniku luba ega auto dokumente sellisel juhul vaja ei ole.

Aita võimalusel lähedasi

Eakamale inimesele võib romu äraveo korraldamine või omani- ku väljaselgitamine tunduda keeruline. Kampaania ajal tasub kü- sida ka oma lähedastelt, kas nende hoovis, talus, garaaži taga või põllu servas seisab mõni vana auto, millest nad ei ole ise suutnud vabaneda. Paku võimalusel abi – kontrollige koos sõiduki and- meid ning võtke ühendust kampaanias osaleva jätmekäitlejaga.

Miks ei tasu romu seisma jätta?

Romusoiduk on ohtlik jääde. Vanast autost võivad lekkida õlid, kütus ja muud ohtlikud vedelikud, mis võivad sattuda pinnases- se ja põhjavette. Sõiduki nõuetekohase käitlemise korral saab sel- le osi korduskasutada ning metallid ja muud materjalid ringlus- se suunata.

Romusoiduki tasuta äraveo saab tellida alates 19. oktoobrist kuni 8. novembrini. Veo tellimiseks võta ühendust ühega neist jätmekäitlejatest:

- Eesti Autolammutuste Liit – info@elv.ee, 578 77 233;
- Kuusakoski – firma@kuusakoski.ee, 13 660;
- Metruna – kopli@metruna.ee, 1817.

Veendu, et romule järele tulevale puksiirile oleks tagatud vaba li- gipääs ja ohutu teenindusruum.

Täpsem info tingimuste ja taotluste esitamise kohta: www.klii- maministeerium.ee/romusoidukid.

Romukampaania toimub Kliimaministeeriumi, Keskkonna- ameti, Transpordiameti, Eesti Autolammutuste Liidu, Kuusakoski AS-i ja Metruna OÜ koostöös. Kampaania toimub sel aastal seits- mendat korda ning viimast korda Kliimaministeeriumi eestveda- misel. Varasemate kampaaniate tulemusel on jätmekäitlejatele üle antud kokku 1775 romusoidukit.

PIRET OTSASON

Kliimaministeeriumi tootjavastutuse ja ohtlike jäätmete valdkonna juht

Ohtlike jäätmete ja väikeelektroonika kogumisringid 24. ja 31. oktoobril

AS-i Eesti Keskkonnateenused ja Hiiu- maa vallavalitsuse koostöös toimuvad 24. ja 31. oktoobril ohtlike jäätmete ja väikeelektroonika kogumisringid. Ko- gumisringidel võetakse lisaks ohtlike- le jäätmetele vastu ka väikeelektrooni- ka jäätmeid!

Ohtlike jäätmete kogumisringid on möel- dud **eraisikute majapidamistes** tekkivate ohtlike jäätmete ja väikeelektroonika kogu- miseks ning nende ringide raames **ei võeta vastu ettevõtetes** tekkinud ohtlikke jäätmeid. Jäätmete üleandjal peab kaasas olema isikut tõendav dokument.

Kogumisringidel saab ilma eelregistre- rimiseta üle anda väikeelektroonikat ja väik- seid kodumasinaid (raadiod, arvutid, kuva- rid, tahvelarvutid, elektrilised tööriistad, kaalud, väiksed köögimasinad, televiisorid). Suuri kodumasinaid, nagu külmikud, pliidid, pesumasinad jne, kogumisringide raames ei koguta! Neid saab jätkuvalt tasuta ära anda Hiiumaa jäätmejaamas.

Kogumisringidel üleantavatele ohtlikele jäätmetele kehtivad samad tingimused, mis kehtivad ohtlike jäätmete üleandmisel Hiiu- maa jäätmejaamas.

Piiramata koguses saab kogumisringidel tasuta üle anda järgmisi ohtlikke jäätmeid:

- Luminestsentslambid (päevavalguslam- pide torud)
- Elavhõbedat sisaldavad jäätmed (säastu- pirnid, kompaktluminofoorlambid)
- Patareid ja akud
- Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid
- Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete koha- selt (süstlad)
- Õli sisaldavad jäätmed (õlisegused veed, õli- vaadi setted jne)
- Sortimata ravimikogumid

Piiratud koguses saab kogumisringidel osaliselt tasuta üle anda järgmisi ohtlikke jäät- meid:

- Muud mootori-, käigukasti- ja määrd- õlid – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aas- tas tasuta**
- Õlifiltrid – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aastas tasuta**
- Ohtlikke aineid sisaldavad antifriisid – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aastas tasuta**
- Ohtlike ainetega saastatud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sealhul- gas nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus – **Hiiumaa jäätmevaldaja- le 10 kg aastas tasuta**
- Happed – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aastas tasuta**
- Leelised (sh tulekustutid) – **Hiiumaa jäät-**

mevaldajale 10 kg aastas tasuta

- Fotokemikaalid (foto-, labori-, määratle- mata kemikaalid) – **Hiiumaa jäätmeval- dajale 10 kg aastas tasuta**
- Pestitsiidid (taimekaitsevahendid, aian- dusmürgid) – **Hiiumaa jäätmevaldajale 5 kg aastas tasuta**
- Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivär- vid, liimid ja vaigud (vanad värvid, lahustid, silikoonid, makrofleksi pudelid jne) – **Hiiu- maa jäätmevaldajale 40 kg aastas tasuta**
- Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aastas tasuta**
- Põllumajanduskemikaalide jäätmed – **Hiiumaa jäätmevaldajale 10 kg aastas tasuta**

* Piirkogust ületava osa eest tasub jätme- te üleandja Hiiumaa jäätmejaama kehtiva hinnakirja alusel.

Hinnakirjaga saab tutvuda veebiaadressil www.keskkonnateenused.ee/home-cus- tomer/waste-stations.

Jäätmed kaalutakse vastuvõtmisel liikide kaupa. Arve piirkogust ületavate ohtlike jät- mete eest esitatakse üleandjale hiljemalt 14 päeva jooksul pärast kogumisringi toimumist.

Kogumisringidel ohtlike jäätmete üle- andmiseks on vajalik eelregistreerimine.

- Registreerida saab e-posti aadressil Steve. Villmann@keskkonnateenused.ee. Regist- reerimiskiri peab sisaldama järgmist infot:
- ees- ja perekonnanimi;
 - isikukood;
 - jätmete tekkimise koht (aadress);
 - peatuspunkt, kus jäätmeid üle antakse;
 - ohtlike jäätmete liigid koos eeldatavate kogustega;
 - e-posti aadress;
 - telefon.

Eelregistreerimine toimub kuni 20. ok- toobrini.

Ohtlike jäätmete kogumisringidel jät- mete üleandmiseks peab esitama isikut tõendava dokumendi. Ilma isikut tõenda- va dokumendita jäätmeid kogumisringi- del üle anda ei saa!

Kogumisringide toimumisajad

Käina–Pühalepa, 24. oktoober

- Allika bussipeatus – 9.00–9.05
- Putkaste kortermajad – 9.10–9.25
- Vaemla (mõisa varemed) – 9.30–9.35
- Esiküla bussipeatus – 9.40–9.55
- Kassari pood – 10.00–10.15
- Orjaku sadama parkla – 10.20–10.35
- Aadma teerist – 10.40–10.50
- Aadma bussipeatus – 10.55–11.10
- Männamaa bussipeatus – 11.15–11.35
- Kaigutsi I bussipeatus – 11.40–11.55
- Selja bussipeatus – 12.00–12.15
- Käina kooli peatus – 12.25–12.45
- Kalginiidi bussipeatus – 12.55–13.00

- Salinõmme bussipeatus – 13.10–13.25
- Suuremõisa jättemepunkt – 13.35–13.50
- Soonlepa teerist – 13.55–14.10
- Sarve (Mäe bussipeatus) – 14.15–14.20

Käina–Heltermaa, 24. oktoober

- Käina Mäe põik parkla – 9.00–9.15
- Lõokese hotelli parkla – 9.25–9.40
- Mäeltse bussipeatus – 9.50–9.55
- Nõmba bussipeatus – 10.00–10.15
- Tubala parkla – 10.20–10.35
- Tormi Konsumi parkla – 10.45–11.30
- Paluküla bussijaam – 11.40–11.55
- Lõpe kortermajad (Lõpe 5) – 12.00–12.20
- Partsi bussijaam – 12.25–12.40
- Suursadama parkla – 12.50–12.55
- Kuri bussipeatus – 13.00–13.15
- Hellamaa mägi – Hilleste teerist – 13.20–13.35
- Vahtrepa ja Kõrtsu tee rist – 13.40–13.45
- Heltermaa klubi bussipeatus – 13.50–14.00

Emmaste–Kõrgessaare, 31. oktoober

- Jausa bussipeatus – 9.00–9.15
- Valge seltsimaja parkla – 9.20–9.35
- Harju tuuliku parkla – 9.40–9.55
- Tilga bussipeatus – 10.00–10.05
- Emmaste keskuse parkla – 10.10–10.25
- Emmaste kooli parkla – 10.30–10.45
- Sõru sadama parkla – 10.55–11.10
- Tohvri bussipeatus – 11.15–11.20
- Pärna ringtee – 11.25–11.40
- Viiri bussipeatus – 11.50–11.55
- Kabuna bussipeatus – 12.00–12.05
- Külama bussipeatus – 12.10–12.15
- Sinima bussipeatus – 12.20–12.35
- Leisu bussipeatus – 12.40–12.55
- Nurste bussipeatus – 13.00–13.05
- Haldi bussipeatus – 13.10–13.25
- Öngu bussipeatus – 13.45–13.55
- Suureranna (Sireli hostel) – 14.05–14.20
- Kõpu küla kaevu juures – 14.30–14.45
- Kalana sadama parkla – 15.00–15.15

Kärdla–Kõrgessaare, 31. oktoober

- Päe tänava garaažid – 9.00–9.45
- Kooli-Vabaduse rist – 9.50–10.35
- Leigri väljak – 10.40–11.25
- Malvaste Kodeste tee rist – 11.40–11.45
- Mudaste bussipeatus – 11.50–11.55
- Reigi bussipeatus – 12.00–12.15
- Rootsi bussipeatus – 12.20–12.35
- Lauka koolisöökla parkla – 12.45–13.05
- Kõrgessaare VAK parkla – 13.15–13.35
- Paope bussipeatus – 13.45–13.50
- Luidja parkla – 14.00–14.20
- Villamaa bussipeatus – 14.25–14.30

LISAKÜSIMUSED JA TÄIENDAV INFO: STEVE VILLMANN

Lääne regioon
Eesti Keskkonnateenused AS
Telefon: 53489679
E-post: steve.villmann@keskkonnateenused.ee

Ärge põletage puulehti – kasutage neid targalt

Sügise saabudes täituvad aiad värviliste puu- lehtedega. Sageli peetakse kõige lihtsamaks lahenduseks lehtede põletamist, kuid tegeli- kult ei ole see keskkonna ega naabrite seis- kohalt parim valik. Niiskete lehtede põleta- misel tekib palju suitsu ja peenosakesi, mis halvendavad õhukvaliteeti ning võivad häi- rida ümberkaudseid elanikke.

Puulehed ei ole jäätmed, vaid väärtuslik looduslik materjal, mida saab aias mitmel viisil kasutada.

Kõige lihtsam viis on lehed muruniiduki- ga peenestada. Purustatud lehed lagunevad kiiresti ning annavad murule ja pinnasele tagasi väärtuslikke toitaineid. Samuti sobi- vad lehed väga hästi kompostimiseks. Leh- tedest valmistatud kompost rikastab mulda ning aitab järgmisel kevadel ja suvel kasva- tada terveid taimi.

Kui kompostimisvõimalus puudub või lehti koguneb rohkem, kui oma kinnistul kas-utada saab, ei pea neid põletama. Hiiumaa vallavalitsus korraldab tänava sügisel puu-

lehtede kogumise, et elanikel oleks võimalik lehed mugavalt üle anda ning suunata need nõuetekohasesse käitlusse.

Kutsume kõiki elanikke eelistama puu- lehtede niitmist, kompostimist või kogumis- ringi kasutamist ning vältima nende põleta- mist. Nii hoiame õhu puhtamana, säilitame väärtuslikke toitaineid ning muudame Hiiu-

maa elukeskkonna paremaks nii endale kui ka tulevastele põlvedele.

Täpsem teave aiapäätmete kogumise aja, asukoha ja tingimuste kohta avaldatakse ok- toobrikuu jooksul valla kanalites.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Hiiumaa delegatsioon presidentidega. Foto: Aare Hindremäe

Hiidlased 16. Eesti Külade Maapäeval

15.–16. augustil toimunud 16. Eesti Külade Maapäeval Ida-Virumaal Toilas osales Hiiumaalt 15 inimest.

Maapäevade idee sai alguse 30 aastat tagasi ja esimene Maapäev toimus 20.–21. aprillil 1996. aastal Narva-Jõesuus. Selle meenutuseks avati laupäeva, 15. augusti hommikul Narva-Jõesuus mälestuspingid Maapäeva idee algatajatele Mikk Sarvele ja Lembit Tõnisele ning esimese Maapäeva toimiskoha tähistamiseks. Sellel pidulikul sündmusel osales ka hiidlaste delegatsioon.

Päev jätkus Ida-Virumaa külates. Meid võõrustasid Sinimäe küla ja Ivika Maidre, kes enne Sinimäe külla sõitmist tegi meile ka väikese Narva-Jõesuu tutvustuse. Sinimäe külas külastasime kohalikku Vaivara Sini-mägede muuseumi ja vaatetorni ning saime ülevaate küla ajaloost. Pärast kosutavat lõunasööki koolimajas arutasime koos kohaliku kogukonna esindajatega teemat „Ko-

gukonna roll elanikkonnakaitstes“ ja valisime hääletuse teel etteantud 20 teesist välja kolm teesi pühapäevasele lõpphääletusele.

Tagasi Toilasse jõudes oli aeg valmistuda rongkäiguks ja Maapäeva avamiseks, mis toimus Oru pargis. Maapäeva avamisel osales vabariigi president Alar Karis, kellega koos said kõik maakonnadelegatsioonid ka pildi teha. Pärast pidulikku avatseremooniat liikusid maapäevalised Toila lauluväljaku- le, kus ootas õhtusöök ning õhtu lõpetasid Ida-Virumaa kultuuriprogramm ja simman.

Pühapäeva hommikul toimus inspiratsioonitund „Maaelu võlud, valud ja võimalused maamehest majandus- ja spordimehe silma läbi“, mille viis läbi Ott Pärna, PhD (Tallinna Tehnoloogiakolledži Techno TLN direktor, Tartu Ülikooli majandusprofessor ja Kuku raadio majandussaate „Buum“ saatejuht, kes jagab oma elu Valgamaa, Tartu ja Tallinna vahel). Seejärel toimus külates arutatud teemade ja hääletamisele valitud tee-

side tutvustus ning lõpphääletus. Hääletuse ajal toimus Toila SPAs ka evakuaatsiooniõppus, millest võtsid osa kõik maapäevalised.

Siis oli aeg kokkuvõtete tegemiseks. Ühiste arutelude käigus sõnastati ja hääletuse tulemusena selgusid seitse olulisemat sõnumit riigijuhtidele, kohalikele omavalitsustele ja külaliikumisele, mida saab lugeda Külaliikumise Kodukant veebilehelt kodukant.ee/tegemised/maapaev/ ja Kodukant Hiiumaa veebilehelt www.kkh.ee.

Ja oligi aeg viimaseks ühispildiks ning ees ootas kojosõit teadmiseks, et kahe aasta pärast kohtume kusagil Eestimaal jälle.

Täname Eesti Külaliikumist Kodukant ja Ida-Virumaa Külade Ühendust hästi korraldatud Maapäeva eest ning Hiiumaa valla-valitsust ja kohaliku omaalgatuse programmi toetuse eest.

HELI ÜKSIK

Kodukant Hiiumaa juhatuse liige

Varjumiskohtade ja varjumisplaanide infopäev 15. oktoobril

Hiiumaa vallavalitsus korraldab koostöös Päästeametiga korteriühistutele, asutustele ja ettevõtetele varjumiskohtade ja varjumisplaanidega seotud infopäeva Kärkla kultuurikeskuse kinosaal.

Varjumisplaan on alates 1. juulist 2027 kohustuslik 1200 m² suletud netopinnaga elamute, majutus- või toitlustushoonete, büroohoonete, kaubandus- või teenindushoonete, meelelahutus-, haridus-, teravishoiu- või muude avalike hoonete või erihoonete puhul ning tööstus- ja laohoonete puhul, mille suletud netopind on vähemalt 1500 m².

Infopäevale on oodatud korteriühis-

tute, asutuste ja ettevõtete esindajad ning kõik huvilised. Üritusel osalemine on tasuta, kuid kohtade arv on piiratud. Üritusel osalemiseks registreeru aadressil valitus@hiiumaa.ee.

15. oktoobri päevakava

- 17.00–17.30 Kogunemine ja sissejuhatus.
- 17.30–18.30 Jaanus Ots ja Fred Kaas (Päästeamet). Varjumiskohtade nõuded, varjumisplaanide nõuded. Praktilised näited Ukrainast ning varjumiskohtade lahendused.
- 18.30–20.00 Kristjan Puustusmaa (Flameguard OÜ). Varjumiskohtade tehnilised lahendused ning varjumiskohtade nõuetele

vastavad seadmed ja inventar.

- 20.00–20.30 Jaanus Ots (Päästeamet). Praktiline varjumisplaanide koostamine kohapeal.
- 20.30–21.00 Raigo Pert (Näkmani 3 KÜ). Toimekindel elamu Kõrgessaare reno/veeritud hoone näitel (maaküte, päikesepaneelid, akupark, generaatoriühendus jms).

LISAINFO:

NIELS-PETER RATTISTE

kriisivalmiduse spetsialist

niels.rattiste@hiiumaa.ee, tel 5860 3660

Elanikkonnakaitse kuu kutsub hiidlasi oma varjumisplaanide läbi mõtlema

Oktoober on elanikkonnakaitse kuu ning 14. oktoobril toimub ka üleriigiline ohuteavituse test. Sel aastal pöörab Päästeamet erilist tähelepanu Eesti elanike varjumisoskuste arendamisele ning kutsume ka hiidlasi läbi mõtlema, kuidas ja kuhu varjuda, kui vajadus peaks tekkima.

Hiidlased saavad elanikkonnakaitse kuulproovile panna oma kriisivalmiduse teadmised üldmängul. Lasteaedu ja koole kutsume ühes osa võtma joonistus- ja kirjutamisväljakutsetest ning noortekeskustes üleriigi saab kriisioskusi päriselt proovile panna praktilistes töötubades. Hiiumaa korteriühistute esindajaid ootab Päästeamet aga 15. oktoobril infotunnile, kus selgitatakse, kuidas koostada varjumisplaan, ning jagatakse soovitusi just selle kõige turvalisema

koha leidmiseks hoones.

14. oktoobril on plaanis selle aasta kolmas ohuteavituse test ehk kriisivalmiduse päev: kell 15.00–15.10 testib Päästeamet koos partneritega üleriigilist ohuteavitussüsteemi EE-ALARM ja Kärklas käivituvad sireenid. Enne sireenide käivitamist saadetakse teavitus-SMS mobiiltelefonidesse, teade testi kohta tuleb ka Eesti appi ja „Ole valmis!“ rakendusse. Infot jagab ka ERR. Reaalset õhtu ei ole. Sireenitesti on vaja, et kontrollida süsteemide toimimist ning tulutada inimestele meelde, kuidas käituda olukorras, kus sireen kõlab päriselt. Sireeni tähendus on alati sama: tuleb viivitamata varjuda. Seetõttu tasub testi ajal mõelda läbi, kuhu varjuda kodus, tööl või mõnes muus kohas, kus parajasti viibid. Vaata täp-

semaid juhiseid olevalmis.ee/varjumine.

Lisaks erinevatele aktiivsetele ettevõtmistele jõuavad elanikkonnakaitse teemad sügisel ka televaatajateni: 12.–16. oktoobril soovitate kaasa nuputada Kanal 2 saates „15 küsimust“, novembris aga vaadata ETV ja ETV+ kanalit, kus esilinastub uus saatesari „Mis siis oleks, kui“. Tõsielusaates katsetavad erinevad Eesti pered enda näitel, kuidas käituda elektrikatkestuse korral või millised peaksid olema kodused kriisivarud.

Täpsem info ohuteavituse testi ja elanikkonnakaitse kuu sündmuste kohta on leitav veebilehelt olevalmis.ee.

PÄÄSTEAMET

Hiiumaa roheline märk saab uue nime, kuid kannab edasi samu väärtusi

Hiiumaa roheline märk võeti kasutusele 1995. aastal ning see oli Eesti esimene piirkondlik kvaliteedimärk. Märki kannab ligikaudu 200 Hiiumaa toodet ja teenust. Üle 30 aasta on märkis aidanud esile tõsta tooteid ja teenuseid, mis väärtustavad ning väärtustavad kohaliku looduse- ja inimressurssi, traditsioonilisi oskusi ja kohaliku kultuuri.

Nüüd kannab märkis nime **Hiiumaa Kohalik Kvaliteet**. Nime muutmise üks põhjus on Euroopa Liidu tarbijakaitsenõuete muutumine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/825 seab rangemad nõuded keskkonnamärkide ja kestlikkuse märkide kasutamisele. Liikmesriigid hakkavad uusi nõudeid kohaldama 27. septembrist 2026.

Hiiumaa roheline märk ei ole keskkonnamärk, vaid piirkondlik kvaliteedimärk, mille väärtuste hulka kuulub ka keskkonnahoid. Sõna „roheline“ võib aga jätta tarbijale mulje, et märkis tõendab eelkõige toote või teenuse keskkonnamõju. Võimaliku eksituse vältimiseks ja märkise sisu selgemaks edasiandmiseks võeti kasutusele nimi Hiiumaa Kohalik Kvaliteet.

„Nimevahetusega ei muutu märkise sisu ega väärtused. Hiiumaa Kohalik Kvaliteet aitab ka edaspidi esile tõsta neid tooteid ja teenuseid, millel on tugev seos Hiiumaa, siinsete inimeste, oskuste ja kohaliku ressursiga. Keskkonnahoid on selle juures oluline väärtus, kuid märkis tervikuna tähendab enamasti. Uus nimi teeb selle seose selgemaks ka tarbijale,“ ütleb Hiiumaa Arenduskeskuse juhataja Liis Lukas.

Märkist kasutavatele ettevõtjatele saadeti nime muutmise info ja juhend juba suve alguses. Seetõttu võib pakenditel ja muudel materjalidel mõnda aega kohata nii senist kui ka uut märkist. Märki visuaalne ilme jäi tuttavaks ja äratuntavaks – muutus vaid üks sõna. Kas sinu toode või teenus võiks kanda märkist Hiiumaa Kohalik Kvaliteet? Tutvu märkise põhikirja ja taotlemise tingimustega veebilehel www.hiiumaakohalik.ee. 2026. aasta taotluste esitamise tähtaeg on 16. oktoober.

Ettevõtjatele suunatud selgitused keskkonnamärkide kasutamise kohta on kättesaadavad Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel.

HIIUMAA ARENDUSKESKUS

Taotle oma tootele või teenusele **HIIUMAA KOHALIKU KVALITEEDI MÄRGIS**

tähtaeg 16. oktoober

hiiumaakohalik.ee

OHUTEAVITUSE TEST 14.10.2026

14. OKTOOBRIKELL 15.00-15.10 TOIMUB OHUTEAVITUSSÜSTEEMI EE-ALARM TESTIMINE. REAALSET ÕHTU EI OLE!

HIIUMAA VALD

KUULED SIREENI SAAD ÄPITEAVITUSE NÄED RIBATEKSTI ERRI KANALITES SAAD ENNE TESTI SMS-IGA MEELDETULETUSE

Lisainfo WWW.OLEVALMIS.EE Riiginfo telefon 1247 **PÄÄSTEAMET**

NELI UUT KOLLEEGI HIIUMAA VALLAVALITSUSES

Hiiumaa vallavalitsuse meeskond on saanud täiendust – tööd alustasid raamatupidajad Kaja Orul ja Kaidi Mänd, vallavara spetsialist Mari-Liis Aron ning dokumendihaldusspetsialist Ragne Kuldmaa.

Kaja Orul ja Kaidi Mänd – raamatupidajad

Kaja Orul ja Kaidi Mänd liitusid vallavalitsuse rahandusosakonnaga raamatupidajatena. Mõlemad jõudsid Hiiumaale elu ja töö kaudu ning alustavad uut etappi sooviga õppida, areneda ja anda oma panus vallavalitsuse igapäevatöösse.

Kajal on varasem kogemus avaliku sektori raamatupidamises ning kandideerima ajendas teda soov jätkata tööd tuttavas ja südamelähedases valdkonnas. Kaidi on varem töötanud raamatupidajana, kuid avaliku sektori raamatupidamine on tema jaoks uus valdkond.

Vabal ajal meeldib Kajale lugeda, sportida, perega reisida ning teatris ja kinos käia. Kaidi tantsib naisrahvataantsurühmas Midli-Madli ja tegeleb kirivöö kudumisega – praegu on tal käsil Pühalepa vöö.

Kaja Orul ja Kaidi Mänd.

Mari-Liis Aron – vallavara spetsialist

Vallavara spetsialistina alustas tööd põline hiidlane Mari-Liis Aron, kelle ülesanne on toetada vallavara haldamise strateegia elluviimist ja arendamist ning aidata korraldada vallavaraga seotud tegevusi ja toiminguid.

Mari-Liisi senine tööelu on olnud seotud peamiselt turundusega, kuid tal on ka juhiabi ja büroojuhi töökogemus. Pärast ülikooli lõpetamist elas ja töötas ta aastaid Tallinnas, koroonapandeemia alguses kolis aga perega tagasi Hiiumaale.

„Kõige rohkem ootan, et uus amet pakuks praktilisi väljakutseid ja võimalust näha oma töö reaalseid tulemusi. Soovin, et vallavara puudutavad tegevused saaksid hästi ja mõistlikult korraldatud ning et minu tööst oleks päriselt kasu,“ ütleb Mari-Liis.

Töövälisel ajal võib teda leida võrkpalliplatsilt, hoovis toimetamas või köögis uusi retsepte katsetamas.

Mari-Liis võttis teatepulga üle seniselt vallavara spetsialistilt Tõniselt, kes otsustas teha oma tööelus suurema kannapöörde ning asus tegutsema hoopis uues valdkonnas.

Mari-Liis Aron.

Ragne Kuldmaa – dokumendihaldusspetsialist

Dokumendihaldusspetsialistina alustas tööd Ragne Kuldmaa, kes valis lisaks uuele töökohale oma uueks koduks Hiiumaa. Saarele kolis ta tänavu kevadel ja plaanib oma elu Hiiumaaga pike-malt siduda.

Ragne ülesanne on toetada vallavalitsuse juhtimist ning hoolitseda selle eest, et asjaajamine sujus ja vajalik info liiguks õigel ajal õigesse kohta. Ta on õppinud Tallinna Tehnikakõrgkoolis tootmise juhtimist ja digitaliseerimist ning töötanud tootmisettevõtetes. Seal on tal kaasas kogemused meeskonna juhtimisest, töö planeerimisest, protsesside parendamisest ja digilahenduste kasutuselevõttust.

„Kõige rohkem ootan võimalust õppida tundma avaliku sektori ja Hiiumaa valla toimimist ning anda oma panus sellesse, et vallavalitsuse töö oleks hästi korraldatud ja info liiguks sujuvalt,“ ütleb Ragne.

Vabal ajal meeldib Ragnele ennast täiendada ja sportida. Praegu õpib ta muu hulgas personaaltreeneriks ning teda võib sageli kohata jõusaalis.

Ragne võttis töö üle seniselt dokumendihaldus- ja perekonnaseisutoimingute spetsialistilt Anett Rajangult, kes suundus lapsehoolduspuhkusele. Tööle naastes jätkab Anett perekonnaseisutoimingute spetsialistina.

Soovime Kajale, Kaidile, Mari-Liisile ja Ragnele palju edu, häid koostöökogemusi ja kordaminekuid uutes ametites!

Ragne Kuldmaa.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Kiire interneti sidevõrgu arendus Hiiumaa vallas

Corle OÜ projekteerib ja ehitab 2027. aastal Hiiumaa valla piirkonnas valguskaablil põhineva kiire interneti juurdepääsuvõrgu. Projekti eesmärk on parandada turutõrke piirkondades ühenduvust ning luua elanikele ja ettevõtetele parem ligipääs kvaliteetsele sidevõrgule.

Hiiumaa projekti raames tagatakse sidevõrguga liitumise võimalus kokku vähemalt 65 aadressile.

Projekti piirkonnad

Puliste küla, Reigi küla, Rootsi küla, Tahkuna küla, Värssu küla, Meelste küla

Rajatav võrk on fiiberoptilisel valguskaablil põhinev sidevõrk. Juurdepääsuvõrk saab üldjuhul alguse ELA SA baasvõrgust ning rajatakse enamasti maakaabliiniina. Selles lahendus tagab kvaliteetse sideteenuse iga ilmaga.

Corle rajab juurdepääsuühenduse kõigi toetuse saanud aadressiobjektide vahetusse lähedusse. **Liitumiseks tuleb Corle kodulehel corle.ee/kiire-internet/registreeri/ kontrollida, kas teenus ulatub soovitud aadressiobjektini, ning seejärel järgida teile kuvatud juhiseid. Majaiühenduse väljaehitamiseks oma kinnistul tuleb esitada liitumistaotlus.**

Rajatav võrk on operaatorineutraalne.

See tähendab, et klient saab endale ise valida sobiva sideteenuse pakkuja (Telia, Elisa, Tele2 või muu sarnane).

Täpsem informatsioon on leitav Corle kodulehelt www.corle.ee.

Täiendavate küsimuste korral saab kirjutada e-kirja aadressil corle@corle.ee.

Projekti on kaasrahanud Euroopa Liit. Projekti läbiviimist koordineerib Riigi Tugiteenuste Keskus.

Koolitus „Kuidas kaasata ja olla kaasatud“
29. oktoobril

Osalema on oodatud Hiiumaa vabaiühenduste ja kogukondade esindajad ning kõik, kes soovivad oma kogukonna arengusse rohkem panustada ja teisi sellesse kaasata.

Koolitusel räägime kogukonnast ja selles peituvatest võimalustest ning otsime vastuseid küsimustele: milliseid andeid ja oskusi meie kogukonnas leidub, kuidas saan mina kogukonna arengusse panustada ning millised ressursid on meil juba olemas? Samuti arutleme, millest tunneme puudust ja mida saame teistega jagada.

Päev on praktiline ja kaasav ning annab võimaluse ka teiste Hiiumaa kogukondades tegutsevate inimestega tutvaks saada.

Millal? Neljapäeval, 29. oktoobril 2026 kell 9.30–15.00

Kus? Leigri väljak 5, Kärkla, riigimaja II korruse saal

Registreerimine kuni 21. oktoobrini Hiiumaa Arenduskeskuse veebilehel.

Kohtade arv on piiratud. Osalustasu 30 eurot. Tasumine toimub arve alusel enne koolitust.

Koolitaja Külli Vollmer töötab Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskuses vabaiühenduste konsultandina. Tal on pikaajaline kogemus kogukondade kaasamisel huvihariduses, loomumises ja külaliikumises. MTÜ Kodaniku-koolitus liikmena on ta inspireerinud noori ja naisi otsustuste tasandil rohkem kaasa rääkima. Praegu keskendub Külli ressursipõhiste kogukondade arendamisele ehk kogukondade sisemiste ressursside avastamisele.

Koolituse ajakava

- 9.30 – Kogunemine, tervituskohv
- 10.00 – Mis on kogukond? Saame tutvaks.
- 10.30 – Kogukonnas peituvate annete avastamine. Kuidas saan mina panustada kogukonna arengusse?
- 12.00 – Lõuna
- 12.40 – Kogukonna ressursid: mis on olemas, millest tunneme puudust, mida saame teistega jagada
- 14.40 – Kokkuvõtteid päevast, tagasiside
- 15.00 – Asume koduteele

Korraldaja: SA Hiiumaa Arenduskeskus
Kontakt: Kaja Sõrmus, vabaiühenduste konsultant, tel 5345 9558, kaja.sormus@hiiumaa.ee

Soovitusi võõrnälgjate sügiseseks tõrjeks

Võõrnälgjatel – hispaania teetool ja mustpeanälgjal – on suve teises pooles alanud paaritumis- ja munemisperiood.

Nüüd on oluline lisaks isendite tõrjele otsida ja hävitada ka munakogumeid.

Tigude areng sõltub nii ilmastikust (sademed, temperatuur) kui ka toidu kättesaadavusest. Suurem osa kevadel koorunud **hispaania teetigudest** saavutab meie oludes suguküpsuse juuli lõpust septembrini. Paaritumisele järgneb munemisperiood. Pehmete ja niiskete ilmadega võivad teetoad muneda hilissügiseni.

Teetigu paigutab munad väikeste kobaratena näiteks kõdukihti, lehe- ja kompostihunnikutesse ning kasvuhoone servade alla. Sügisel võivad paaritumisküpsuseks saada ka väiksemad isendid.

Ka **mustpeanälgjas**, kes kevadel munast koorununa oli seni märkamatuks jäänud elutsenud ja kasvanud, muutub augustist alates märksa nähtavamaks. Mustpeanälgjas paigutab munad väikeste kogumitena lehtede alla, lehehunnikutesse, aga ka mulla pindmisse kihti. **Suve teisest poolest alates kuni külmadeni on väga oluline pöörata tähelepanu võõrnälgjate munakogumite otsimisele ja hävitamisele.**

Selleks kontrolli regulaarselt varjulisi ja niiskeid kohti, mida päike lihtsasti ei kuivata. Kontrolli perioodiliselt üle ka lillepotid, taimekastid, erinevad alused.

Korja kokku tigude munakogumid ja vala need keeva veega üle või suru katki. Teomu-

nad tunneb ära selle järgi, et need on tiksteisele lähedikkudele ja värvuselt valkjad või veidi klaasjalt läbipaistvad.

Jätka ka nälgjate kombineeritud tõrje:

- aktiivne tõrje – näiteks isendite käsitsi korjamine ja hävitamine, suurtes ja keerulistes levikukolletes ka mürgitamine;
- meelituspüüenised (nt õllelõksud);
- kunstlikud varjupaigad (lauajupid, matid jms), mille alla nälgjad varjuvad ning kust neid on päeval lihtsam kokku korjata ja hävitada.

Surmatud nälgjad ja munad võib matta vähemalt labidasügavusse mulda, panna kõrge temperatuuriga biokompostrisse, viia suletud kilekotis nälgjakonteinerisse või segaolmejäätmete konteinerisse. Veendu enne, et kõik nälgjad oleksid surnud.

Hoiu aed hooldatuna

- Hoiu puhmiku- ja põõsaalused, erinevad piirded, seinääred hooldatuna.
- Lõika koltunud püsikute varred madalalt ära; kompostihunniku olemasolul kaeva see läbi.
- Komposti aiapäätmed oma aias või kasuta kohaliku omavalitsuse poolt ette nähtud lahendus. Mingil juhul ei või puulehti, õunu, taimevarsi jm aiapäätmeid viia loodusesse, kuna nii käitades hoopis levitaksid võõrnälgjaid edasi!
- Kui su aias elavad võõrnälgjad, ära jaga oma aiataimi või kompostmulda teistele. Samuti puhasta regulaarselt oma tööriistu ja tehnikat.

Kuidas vältida võõrnälgjate toomist oma aeda?

- Hoidu niisuguste taimede ja mulla toomisest, mis võivad olla saastunud võõrnälgjate või nende munadega. Kui kahtlustad või tead, et müügikohas on võõrnälgjaid, väldi võimalusel ostu.
- Uusi taimi aeda tuues tee neile hoolikas kontroll, võimalusel hoiu eelnevalt nn karantiinis ja istuta seejärel paljajuursena.
- Laenatud või kasutatud aiatehnikat esmakordselt kasutades puhasta see enne hoolikalt. Nii väldid ka umbrohtude levikut.
- Võõrnälgjad võivad levida ka sõidukite, küttepude, mullaga – kõigega, kuhu neil on õnnestunud kinnituda või oma munad paigutada. Kui leiad kasvõi ühe võõrnälgja, hukka ta kiiresti. Nii ei jõua nad uues piirkonnas kanda kinnitada.

Võõrnälgjate tõrje on tulemuslik, kui teha seda järjepidevalt koostöös kogukonnaga kogu naabruses. **Räägi naabritega ja julgusta ka neid tõrjes kaasa lööma!** Teata võõrnälgja leiust teokaardi vahendusel: teokaart.keskkonnaamet.ee

Kuidas võõrnälgjaid ära tunda, loe lähemalt Keskkonnaameti kodulehelt: keskkonnaamet.ee/voornalgjad.

ROMAN ZUZJONOK

Keskkonnaameti loodushoiutööde osakonna vanemspetsialist

Kutse dialoogiringi „Kuidas hoida tasakaalu looduse ja majanduse vahel?“

Hea Hiiumaad armastav inimene!

Kutsume sind osalema dialoogiringis „Kuidas hoida tasakaalu majanduse ja looduse vahel?“. See on turvaline arutelukoht, kus saab teistega jagada mõtteid ja isiklikke kogemusi ning arutleda loodushoiu ja majandusarengu ühildamise teemadel. Sellel kohtumisel ei esitata ühtegi uut kava ega planeeringut ega küsita millegi jaoks nõusolekut. See on aeg ja ruum vestluseks. Dialoogiringis kõlanud mõtete kokkuvõte edastatakse Kliimaministeeriumile.

Dialoogiringi meetodit on viimasel ajal kasutatud turvaliste aruteluruumide loomiseks ja mitmete keeruliste teemade uurimiseks nii Soomes, Eestis, Lätis kui ka Leedus. Näiteks toimusid kevadel Eesti Koostöö Ko-

gu eestvedamisel üle Eesti dialoogid teemal „Kuidas ma hakkama saan?“. Kärddla raamatukogus on viimastel aastatel toimunud 12 dialoogiringi-arvamusrännakut, mille üleriigilisteks koordineerijateks on olnud Eesti Koostöö Kogu, Eesti Rahvaülikoolide Liit ja Kliimaministeerium.

Arutame teemadel:

- Milline on majanduse arengu ja loodushoiu suhe Hiiumaal?
- Millist infot ma vajan, et paremini mõista majanduse ja looduse seoseid?
- Mida ma ise teen selleks, et leida parem tasakaal majanduse ja looduse vahel?
- Kuidas arendada majandust koostöös loodusega?

Praktiline info:

- Toimumiskoht: Kärddla raamatukogu
 - Aeg: 14. oktoober kell 16.00–18.00
 - Lisandväärtus: kohv, tee, suupisted
- Palun anna osalemisest teada aadressil raamatukogu@hiiumaa.ee või telefonil 4632142.
- Dialoogiring toimub Kliimaministeeriumi algatusel Eesti erinevates paikades.

ANNELY VEEVO
raamatukogu direktor

HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Emmaste päevakeskus

- 8. oktoobril kell 14–16 **arvutiõpe algajatele**, esimene õppepäev
- 15. oktoobril kell 11 **hingamis-, lõõgastus- ja jooga-harjutuste töötuba** emotsionaalse tasakaalu toetamiseks
- 7. ja 21. oktoobril kell 11 **mälutreening**
- teisipäeviti kell 11.30 **toolitants**
- kolmapäeviti kell 11 **jututuba**
- kolmapäeviti kell 11 **käsitööring** Emmaste Vaba Aja Keskuses, juhendaja Kaili Saarna
- võimlemisringi toimumisajad on selgumisel, kontakt Õie Aedma, tel 58505915

Hellamaa perekeskus

- 29. septembril kell 12 **Pühalepa Lustiliste sügise tervitamine**
- 6. oktoobril kell 12 **Pühalepa Lustiliste kokkusaamine**
- 8. oktoobril kell 19 **zumba videotreening**
- 13. oktoobril kell 12 **Pühalepa Lustiliste koosolek**
- 15. oktoobril kell 13 **Pühalepa Vanameeste koosolek**
- 15. oktoobril kell 19 **zumba videotreening**
- 20. oktoobril kell 12 **Pühalepa Lustiliste kokkusaamine**
- 21. oktoobril kell 19 **zumba videotreening**
- 22. oktoobril kell 18 **mälumänguõhtu**
- 27. oktoobril kell 12 **Pühalepa Lustiliste koosolek**
- 29. oktoobril kell 19 **zumba videotreening**

Kõrgessaare päevakeskus

- esmaspäeviti kell 11 **line-tants**
- esmaspäeviti kell 12.30 **seeniortants**
- esmaspäeviti kell 14 **tervisevõimlemine** alates 12. oktoobrist
- teisipäeviti kell 9.30 **toolitants**
- teisipäeviti kell 14 **lauluansambel**
- kolmapäeviti kell 11 **line-tants**
- kolmapäeviti kell 12.30 **seeniortants**
- Kõik huvilised on oodatud liituma meie tegevustega!
- 24. septembril kell 13 **koosviibimine päevakeskuses**, külla tulevad val-lavanem Hergo Tasuja ja vallavolikogu esimees Anu Pielberg
- 25. septembril kell 9.30–11 **mälutreening** „Harjutused aju aktiveerimiseks“ kõigile huvilistele, tasuta
- 25. septembril kell 11–12 **töötuba „Võtmehoidja helmeskaunistusega I osa“**, juhendab Larissa Eelma, osalustasu 5 eurot
- 1. oktoobril kell 10 **muusikaline kohtumine Reigo Tamme ja Johan Randverega** Hiiumaa Muuseumi Pika maja saalis Kärddlas, osalustasu 5 eurot. Kõrgessaare kandist Kärddlasse minek on korraldatud ühise transpordiga. Andrus Apri buss võtab kliendid peale kell 9.15 Kõrgessaare päevakeskuse juurest ja Laukalt ning toob pärast kontserti tagasi. Korraldaja on Hiiumaa erivajadustega inimeste klubi HEIK, toetaja Hiidlaste Koostöökogu ESF+, „Sotsiaalteenuste arendamine“ 2026.
- 2. oktoobril kell 10 **töötuba „Võtmehoidja helmeskaunistusega II osa“**
- 2. oktoobril kell 13 **käsitööring**
- 5. oktoobril kell 9.30 **mälumäng** (IV hooaja VI etapp)
- 6. oktoobril alates kella 10-st **psühhoterapeutiline nõustamine ja psüühiline tugi**, kohad täis
- 6–7. oktoobril **seeniortantsijate väljasõit Vösule** esinema, 6. oktoobril praam Heltermaalt kell 8.30 ja 7. oktoobril tagasi praam Rohukülalt kell 19
- 8. oktoobril kell 10 **arvutiõpe algajatele** 1, grupp täis
- 8. oktoobril alates kella 8-st osutab teenust **juuksur** Sirje Vaku, registreerimine tel 5666 2317
- 10. oktoobril kell 11 **Tartu Ülikooli väärkate ülikooli Hiiumaa loeng „Ilmast ja ilmategijatest“** Kärddla Kultuurikeskuse suures saalis, lektor Keskkonnaagentuuri sünoptik Kairo Kiitsak, tasuta, kõik kuulajakohad on täis. Kui vajad abi transpordiga Kõrgessaarest Kärddlasse, palun anna teada Katrinile tel 5333 9472. Projekt „Väärkaid jõustav loengusari“, toetaja Hiid-

laste Koostöökogu ESF+, „Sotsiaalteenuste arendamine“ 2026.

- 13. oktoobril kell 11 **eakate kokkamine** Signega
- 13. oktoobril alates kella 10-st **psühhoterapeutiline nõustamine ja psüühiline tugi** kõigile Hiiumaa elanikele, esmasel registreerimisel helistada Katrinile tel 5333 9472
- 14. oktoobril alates kella 12-st ja 15. oktoobril alates kella 9-st **massaaziteenus**, eelregistreerimine Sigridi juures tel 5297429
- 15. oktoobril kell 13.30 ESF+ projekti „Sensorised töötoad eakatele Hiiumaal“ **töötuba „Hingamis-, jooga- ja lõõgastusharjutusi emotsionaalse tasakaalu toetamiseks“**, tasuta
- 16. oktoobril kell 10 **arvutiõpe algajatele 2**
- 16. oktoobril kell 13 **käsitööring**
- 20. oktoobril alates kella 10-st **psühhoterapeutiline nõustamine ja psüühiline tugi** kõigile Hiiumaa elanikele, esmasel registreerimisel helistada Katrinile tel 5333 9472
- 22. oktoobril kell 13 **koosviibimine päevakeskuses**, külaline on Kõrgessaare osavallakogu esimees Annika Vannas
- 23. oktoobril kell 10 **arvutiõpe algajatele 3**
- 27. oktoobril alates kella 10-st **psühhoterapeutiline nõustamine ja psüühiline tugi** kõigile Hiiumaa elanikele, esmasel registreerimisel helistada Katrinile tel 5333 9472
- 29. oktoobril kell 10 **arvutiõpe algajatele 4**
- 30. oktoobril **väljasõit Käina ujulasse**, ujulas viibimine kell 11–13, vesivõimlemine kell 11, juhendaja Helin Kääramees, jõusaali kasutamine, osalustasu 6 eurot, transport: kell 10 Kõrgessaare, Lauka, Viskoosa, kell 10.25 Kärddla.
- 10. novembril kell 10 **perepäev Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse kammerisaalis, esinevad Haide Männamäe ja Toomas Tross** (Piip ja Tuut), etenduse osalustasu 5 eurot, perepäeval osalejatele tasuta, täpsem info lisan-dub, korraldaja Hiiumaa erivajadustega inimeste klubi HEIK.
- Alates 9. septembrist on tööpäevadel kell 10–15 päevakeskuse saalis avatud **Helena Bergmani maalide näitus**.
- Lisainfo ja transpordivajaduse teatamine: Katrin, tel 5333 9472.
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all. Saab mõõta vererõhku. Eelnevalt kokku leppida Innaga, tel 505 2292.
- Jälgi ka Facebooki lehte „Kõrgessaare Päevakeskus“.

Käina päevakeskus

- 1. oktoobril kell 11 **tähistame eakatepäeva koos Reigo Tammega**, mälukohvikut viib läbi Eve Ellermäe
- 5. oktoobril kell 10 **vestlushommik** Hiiumaa Halduse juhi Rein Urmaniga
- 6. oktoobril kell 11 **võimlemine**, juhendaja Helgi Taelma
- 7. oktoobril kell 10 **aju aktiveerimine**, juhendaja Helin Kääramees
- 12. oktoobril kell 10 **hoidistepäev**, kus saab näha ja maitsta koduseid hoidiseid ning jagada häid retsepte ja nippe. Võta kaasa oma lemmikhoi-dis ja tule teistega mõnusat aega veetma. Kõik on oodatud!
- 13. oktoobril kell 11 **toolitants**, juhendaja Helgi Taelma
- 15. oktoobril kell 15.30 ESF+ projekti „Sensorised töötoad eakatele Hiiumaal“ **töötuba „Hingamis-, jooga- ja lõõgastusharjutusi emotsionaalse tasakaalu toetamiseks“**
- 15. oktoobril **pediküüriteenus**, teenust osutab Käroli, registreerimine tel 53077353 (Kairi)
- 19. oktoobril kell 10 **vestlushommik koos Maili Uiboga teemal „Alga sõbraks“**
- 20. oktoobril kell 11 **võimlemine**, juhendaja Helgi Taelma
- 21. oktoobril kell 10 **aju aktiveerimine**, juhendaja Helin Kääramees
- 27. oktoobril kell 11 **toolitants**, juhendaja Helgi Taelma
- 28. oktoobril kell 10 **vestlushommik** koos oktoobrikuu tähtpäevade tähistamisega
- 29. oktoobril pediküüriteenus, teenust osutab Käroli, registreerimine tel 53077353 (Kairi)

Omasteholdajad

- 29. oktoobril kell 15 omasteholdajate kokkusaamine Kärddlas, Põllu 1, kontakt Raili, tel 53081035.

DETAILPLANEERINGUD

Kõpu küla Kuldallika kinnistu detailplaneeringu vastuvõtmine ja avaliku väljapaneku korraldamine

Hiiumaa Vallavolikogu 27.08.2026 otsusega nr 53 võeti vastu Kõpu küla Kuldallika kinnistu detailplaneering (Dagopen OÜ töö nr 26-01).

Planeeringu koostamise eesmärk on Kuldallika kinnistu jagamine kaheks krundiks, ehitusõiguse määramine kruntidele üksikelamu ja kolme abihoone püstitamiseks, teede ning liikluskorralduse põhimõtete planeerimine, tehnovõrkude ja -rajatiste paigutuse määramine, servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele ning krundile sihtotstarbe määramine. Detailplaneering on üldplaneeringut muutev, sest planeeritakse ehitusõiguse määramist elamule ja abihoonetele väiksema-te kruntidele, kui üldplaneeringus lubatud. Detailplaneeringuga kavandatakse kaks 1 ha suurust elamukrunti.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul 21.09.2026 kuni 20.10.2026 Hiiumaa Vallavalitsuses aadressil Kesk-väljak 5a, Kärddla, Hiiumaa vald, ja Hiiumaa valla veebilehel. Avaliku väljapaneku ajal on kõigil huvitatutel võimalik planeeringula-hendusega tutvuda ning vallavalitsusele kirjalikult sisulisi ettepa-nekuid ja arvamusi esitada.

Reet Sõru–Triigi liinil 28. septembrist 25. oktoobrini

Seoses reisiparvlaeva Ormsö plaanilise dokiga siirdub reisiparvlaev Soela perioodil 28.09–25.10.2026 Sviby–Rohuküla liinile. Sõru–Triigi liini teenindab sellel perioodil reisiparvlaev Reet.

ASKIHNU VEETED

TEADE

Kuulmisrehabilitatsiooni Keskuse järgmine vastuvõtt Hiiumaal toimu-b 20. oktoobril Kärddla päevakeskuses.

Viime läbi kuulmisuuringuid, nõustame ja häälestame Oticoni kuuldeaparaate. Soovi korral on võimalik soetada ka uued Oticoni kuuldeaparaadid.

Visiiditasu 5 eurot.
Broneeri aeg telefonil 5055746 (Pille Alevi).
Rohkem infot kuulmiskeskuse kohta leiab veebilehelt [heakuul-mine.ee](#).

Dementsusega inimeste lähedaste tugigrupp

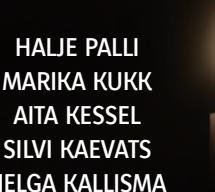
- 12. oktoobril kell 17.00 Kärddla Kultuurikeskuses, Rookopli 18.
- Tugigrupist saab osa võtta ka veebi vahendusel!
- Kui sinu lähedasel on mäluhäire või mõni dementsuse vorm ning sa vajad selles nõu ja toetust, siis oled oodatud tugigruppi.
- Tugigruppi juhivad Hanna-Stiina Heinmets ja Monika Suuster.
- Eelregistreerimine: hsheinmets@gmail.com või tel 5563 6076.
- Üritus on osalejatele tasuta.

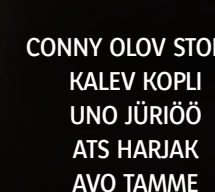
VANILLA
Sünd: 2023
Sugu: emane (steriliseeritud)

MUMMU
Sünd: 2018
Sugu: emane (steriliseeritud)

LILLI
Sünd: 2025
Sugu: emane (steriliseeritud)

Rohkem infot: [www.hiiumaaloomad.ee](#)

HALJE PALLI
MARIIKA KUKK
AITA KESSEL
SILVI KAEVATS
HELGA KALLISMA

CONNY OLOV STORM
KALEV KOPLI
UNO JÜRJÖÖ
ATS HARJAK
AVO TAMME

SÜNDMUSED

SEPTEMBER

N, 24. september

kl 10 ja 11.15 MiksTeatri lasteetendus 1.–9. klassi õpilastele „Tiivakandjad“, Kärkla kultuurikeskus. Etendus räägib internetimaailma ohtudest, sõltuvusest ja inimestega toimuvatest muutustest. Etenduse kestus 40 minutit. Pilet 12 €, müügil Piletimaailmas ja kultuurikeskuses. Lisainfo: www.facebook.com/kardlakultuur

24.–27. septembril Hiiumaa rahvariidekool: hiiuranti kingade töötuba, Hiiumaa muuseumi Pikk Maja, 300 €. Hind sisaldab materjale ja iga päeva lõunasuppi. Lisainfo: www.facebook.com/hiiumaarahvariidekool

R, 25. september

kl 10 Hiiumaa kino „Seatapp“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €. Lisainfo ja piletid: hiiumaa-kino.ee/film/seatapp

kl 18 Hiiumaa kino „Loomade farm“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €.

kl 18–19.30 tasuta avatud jõusaalitreening Hiiumaa spordikeskuses. Kohtade arv on piiratud, ühele treeningule kuni 16 osalejat. Kontakt: Kertu Rand, tel 5322 5161, hiiumaa@hiiumaasport.ee. Lisainfo: www.hiiumaasport.ee/sundmused/tasuta-avatud-jousaalitreening-gud-hiiumaal

kl 19–20.30 kundalini-jooga avatud tund Kassaris, Kassari rahvamaja, 10 €. Registreerimine ja küsimused tel 520 4620 või Facebookis „Terviklikkuse tee“. Lisainfo: fb.me/e/851YZXUq0

kl 19 rännak kakao ja šamaanitrummiga Kärkla nukuteatris, pilet 25 €, müügil Fientas või sularahas kohapeal.

kl 20 Hiiumaa kino „Seatapp“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €. Lisainfo ja piletid: hiiumaa-kino.ee/film/seatapp

L, 26. september

kl 12.30–16 flamenkotunnid naistele Kärklas, Kärkla lasteaed, Kalda 11. Info ja registreerimine: mariliis@flamar.ee, tel 5698 2380. Lisainfo: www.flamar.ee

kl 14–15.30 matk liikumissarjas „Kõrs Kõigub“ Kõrgessaare vaba aja keskuse eest Veskilaisini ja tagasi. Matka viivad läbi Karin Poola ja Toomas Kokovkin.

kl 14 kooliaegsed laulud louluiidlastega Kärkla nukuteatris. Tasuta.

kl 16–17 kuraatorituur näitusel „La Viscosa. Tekstiilivabrik“, Viscosa kultuuritehas, 8–10 €.

kl 18–19.30 tasuta avatud jõusaalitreening Käina spordikeskuses. Kohtade arv on piiratud, ühele treeningule kuni 16 osalejat. Kontakt: Kertu Rand, tel 5322 5161, hiiumaa@hiiumaasport.ee. Lisainfo: www.hiiumaasport.ee/sundmused/tasuta-avatud-jousaalitreening-gud-hiiumaal

P, 27. september

kl 10.30–12 kundalini-jooga avatud tund Kärklas, Kärkla nukuteatri II korruse saal, Uus 1, Kärkla, 10 €. Registreerimine ja küsimused tel 520 4620 või Facebookis „Terviklikkuse tee“. Lisainfo: fb.me/e/araiudHrA

kl 16 Hiiumaa Kino „Loomade farm“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €.

kl 18 Hiiumaa kino „Seatapp“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €. Lisainfo ja piletid: hiiumaa-kino.ee/film/seatapp

kl 18–19.30 tasuta avatud jõusaalitreening Hiiumaa spordikeskuses. Kohtade arv on piiratud, ühele treeningule kuni 16 osalejat. Kontakt: Kertu Rand, tel 5322 5161, hiiumaa@hiiumaasport.ee. Lisainfo: www.hiiumaasport.ee/sundmused/tasuta-avatud-jousaalitreening-gud-hiiumaal

E, 28. september

kl 18–19 Sten Heinoja klaverikontsert kontserdisarjas „Muusika 108 Eestimaale“, Kärkla kultuurikeskus, 7–10 €. Piletid müügil Kärkla kultuurikeskuses. Kavas Arvo Pärt, Domenico Scarlatti, Jean Philippe Rameau.

kl 18–19.30 tasuta avatud jõusaalitreening Hiiumaa spordikeskuses. Kohtade arv on piiratud, ühele treeningule kuni 16 osalejat. Kontakt: Kertu Rand, tel 5322 5161, hiiumaa@hiiumaasport.ee. Lisainfo: www.hiiumaasport.ee/sundmused/tasuta-avatud-jousaalitreening-gud-hiiumaal

kl 20 Hiiumaa kino „Seatapp“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €. Lisainfo ja piletid: hiiumaa-kino.ee/film/seatapp

kino.ee/film/seatapp

T, 29. september

kl 14–16 südamepäev Kärkla kultuurikeskuses.

K, 30. september

kl 12 Hiiumaa kino „Seatapp“, Kärkla kultuurikeskus, 6–7 €. Lisainfo ja piletid: hiiumaakino.ee/film/seatapp

kl 17 Hiiumaa kino „Loomade farm“, Kärkla Kultuurikeskus, 6–7 €.

kl 18.30–19.30 discgolfi nädalamäng Käinas, Käina discgolfpark, 2–5 €.

OKTOOBER

R, 2. oktoober

kl 18 Hiiumaa Oktoberfest 2026, Villaladu Kärkla sadamas. Öhtu peaesineja on ansambel Untsakad. Piletid: fienta.com/et/hiiumaa-oktoberfest-2026

L, 3. oktoober

kl 10–14 Kuri väikene sügislaad Kuri koolimajas ja õuel. Heategevuslik kohvik ning õneloos, käsitöönäitus. Lisainfo tel 5033675 või tiuu.metsar@mail.ee.

kl 10–17 Viscosa loomemajanduskonverents „Ressursinappus kui õnnistus?“, Viscosa kultuuritehas, 35–100 €. Hind sisaldab pääset konverentsile, kohvipause ja lõunasööki. Lisainfo: birgit@viscosa.ee, viscosa.ee/loomemajanduskonverents

R, 9. oktoober

kl 19 võrkpall liikumissarjas „Kõrs Kõigub“ Kõrgessaare vaba aja keskuse spordisaalis. Osalustasu 2 €.

kl 19 saalipetanki TERKA CUP 2027 Kõrgessaare vaba aja keskuses, lisainfo facebook.com/events/1475336157771252/

kl 19–21 Peeter Oja monoetendus „Täna õhtul... Peeter Oja“, Kärkla kultuurikeskus, 27 €. Piletid: www.piletitasku.ee

L, 10. oktoober

kl 16.30–21 Hiiumaa ratta- ja jooksuõhtud 2026, Hiiumaa.

P, 11. oktoober

kl 11–13 liikumispühapäev „Aktiivne algus“ Hiiumaa spordikeskuses. Osalustasu 3 eurot pere kohta.

E, 12. oktoober

kl 10 Teatribussi muusikaline lasteetendus „Kaval-Ants ja Vanapagan“. Soovitatav lastele alates 6. eluaastast kuni 5. klassini. Piletid 12 €, müügil Piletimaailmas ja Kärkla kultuurikeskuses: www.piletimaailm.com/performances/153880-kaval-ants-ja-vanapagan

K, 14. oktoober

kl 16–18 dialoogiring „Kuidas hoida tasakaalu looduse ja majanduse vahel?“ Kärkla raamatukogus. Palun anna osalemisest teada aadressil raamatukogu@hiiumaa.ee või telefonil 4632142.

kl 18 Hiiumaa muuseumi Pikas Majas salongiõhtu. Külaskäik Hiiu Naaditeater humoorika etendusega „Meite elu“. Pilet 13 €, kook ja kohv.

L, 24. oktoober.

Hingedeaja perepäev Mihkli talumuuseumis.

N, 15. oktoober

kl 17–21 varjumiskohtade ja varjumisplaanide infopäev Kärkla kultuurikeskuse kinossaalis.

kl 17–19 vabaihenduste tunnustamine Käina kultuurikeskuse saalis.

P, 18. oktoober

kl 11–13 liikumispühapäev „Aktiivne algus“ Hiiumaa spordikeskuses. Osalustasu 3 eurot pere kohta.

R, 23. oktoober

23.–31. oktoobril Hiiumaa restoranide nädal. Lisainfo: hiiumaa.ee/restoranidenadal/

kl 19 Krahvi Teatri etendus „Kas me sellist Eestit tahtsime?“ Kärkla Kultuurikeskuses, 15–18 €. Piletid: www.piletimaailm.com/performances/153883-kas-me-sellist-eestit-tahtsime

T, 27. oktoober

kl 18–19 Flemming Viðar Valmundsson – nuppakordion (Island), Kärkla kultuurikeskus. Kontserdisarjas „Muusika 108 Eestimaale“ esineb Islandi akordionist Flemming Viðar Valmundsson. Kavas Bach, Scarlatti, Grieg, Aho, Lohse, Globokar, Filippi. Piletid 10/7 €, müügil Kärkla kultuurikeskuses.

NÄITUSED

SA HIIUMAA MUUSEUMID

Hiiumaa Muuseumi Pikk Maja

Avatud E–R 10–17 ja L 10–15

Näitus „Hõbehiidlased – Hiiumaa fotograafia ajalugu“

Püsinäitus „Kärkla: rootsi küla, saksa alev, eesti linn“

Avatud meenepood ja laste mängutuba.

KÄRDLA KULTUURIKESKUS

Kuni 30. oktoobrini Hiiumaa Loovisikute Vabaihenduse HiKu liikmete tööde näitus „Värskeid värve“.

SÕRU MUUSEUM

Näitus „Eesti tuletornid postmarkidel

1995–2025. Meremuuseumi kunstnik Roman Matkiewicz 60“.

Näituse eksponeerimise ajal Sõru muuseumis saab vaadata ka Käina lasteaialaste ja lapsevanemate koostatud tuletornide mudelite näitust. Lisaks on näitusekülastajatel võimalus meisterdada endale ise oma tuletorn ning näitusele võib julgelt kaasa võtta ka väikesed lapsed – neilegi on oma tuletorn.

Näitus „Eesti tuletornid postmarkidel 1995–2025“ on Sõru muuseumis avatud kuni 19. detsembrini 2026.

Kontakt: tel 5376 4040, sorumuuseum@hiiumaa.ee.

HIIUMAAL SÕRU MUUSEUMIS AVATI EESTI MEREMUUSEUMI NÄITUS „EESTI TULETORNIID POSTMARKIDEL 1995–2025. MEREMUUSEUMI KUNSTNIK ROMAN MATKIEWICZ 60“

Näitus tutvustab 30 aasta jooksul Eesti Meremuuseumi ja Eesti Posti koostöös sündinud Roman Matkiewicz'i kujundatud filateeliasarja, mida võib julgelt nimetada nii filateelia kui ka mereajaloo suurteoseks.

Näitusel on väljas meremuuseumi kunstniku Roman Matkiewicz'i joonistatud kõiki 39 Eesti tuletorni kujutavate postmarkide suured ja valik originaalidest, maksimumkaartidest, esimese päeva ümbrikest ja postitemplitest.

Näitus on kujundatud mitte üksnes ülevaadena, vaid ka jutustusena postmarkide loomise protsessist. Kuna meremuuseumi stažikas kunstnik Roman Matkiewicz visandas kõik tuletornid kohapeal, on tal aastakümnete jooksul tehtud retkedelt rääkida nii mõnigi meeleolukas lugu.

„Eesti tuletornide margisari näitab hästi, kuidas postmarkidega saab meie kultuuri- ja merenduslugu talletada ning põlvest põlve edasi anda. Kolmekümne aasta jooksul on Roman Matkiewicz'i kujundatud postmarkidele jõudnud 39 Eesti tuletorni ning üksikute markidest on kasvanud ulatuslik ülevaade meie tuletornipärandist. Seda sobivam on, et kogu sari jõuab nüüd näitusena Hiiumaale, kus tuletornid on sajandeid olnud osa nii sa-

re ilmest kui ka inimeste elust,“ ütles Omniva postiteenuste juht Katri Laanela.

Näitus pakub avastamisrõõmu nii filateeliale- ja koduloohuvilistele kui ka kõigile mereajaloo sõpradele.

Näituse meeskond ja info külastajale

Näituse idee autor on Urmas Dresen, kuraator Roman Matkiewicz ning projektijuht Teele Siig. Näituse kujundas Kärt Talvik (Fly Illustration) ja tootis Digitrük OÜ (Kätly Ak-sim, Ahti Vuks).

Näituse eksponeerimise ajal Sõru muuseumis saab vaadata ka Käina lasteaialaste ja lapsevanemate koostatud tuletornide mudelite näitust. Lisaks on näitusekülastajatel võimalus meisterdada endale ise oma tuletorn ning näitusele võib julgelt kaasa võtta ka väikesed lapsed – neilegi on oma tuletorn.

Näitus „Eesti tuletornid postmarkidel 1995–2025“ on Sõru muuseumis avatud 18. septembrist kuni 19. detsembrini 2026.

Täname Omnivat näituse Hiiumaale toomise toetamise eest.

EVE ELLERMÄE

Sõru muuseumi direktor

KUTSE

Olete oodatud tunnustussündmusele

15. oktoobril kell 17–19 Käina Kultuurikeskuse saalis, kus tunnustatakse tublimaid vabaihendusi, vabatahtlikke ja nende toetajaid; täiskasvanuhariduses aasta õppijat, õpetajat, koolitajat ja õppijasõbralikku töödandjat ning Eesti kaunis kodu 2026 Hiiumaa piirkonna konkursi võitjaid.

Lüis Lukas Hiiumaa Arenduskeskus
Anneli Veevo ETKA Andras Hiiumaa
Herge Tasuja Hiiumaa Vallavalitsus

Riietus pidulikk
R.S.V.P. 8.10.2026 telefonil 5345 9558 või haja.somus@hiiumaa.ee

SÜDAMEPÄEV

Kärkla kultuurimajas

29. september kl 14.00 – 16.00

Loeng kinossaalis

14.00 – 14.30
Kuidas hoida südame tervist?
– prof Margus Viigimaa
Regionaalhaigla

Hoolime südamest iga päev!

Tegevused kultuurikeskuse saalis kl 14–16

- Südamehaiguste riskide hindamine:**
vererõhu mõõtmine, kolesterooli- ja vereahvuritaseme hindamine ning kardioloogide nõustamine – Regionaalhaigla kardioloogia keskus
- Elu pärast insulti ja infarkti:**
patsiendi ja lähedaste kogemus, praktilised soovitusel, materjalide jagamine – Insuldpatsientide selts
- Liikumise tähtsus,**
liikumissoovitused eakamatele, praktilised harjutused – PEPP taastus- ja palliativravi kool, taastusravi keskus

Kõik on oodatud!

Hiiumaa Haigla
Regionaalhaigla Grupp

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetaja: Triinu Rajasalu, tel 5470 0607

Kujundus ja küllendus: MK Meedia OÜ
Trükkikoda: Printall

Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.

Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud
eelneva kuu 10. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee.